

Gospodarski Glasnik

za Štajersko.

List za gospodarstvo in umno kmetijstvo.

Izdaja c. k. kmetijska družba na Štajerskem.

List velja na leto 4 krone.

Udje družbe prispeva na leto 8 krone.

Udje dobé list zastonj.

Vsebina: Živinorejske opazke. — Napake dosedanjega poslovanja naših podružnic in kako doseči enotno poslovanje in uspešno delovanje. — O vrednosti koreninskih ostankov raznih kulturnih rastlin za zbiranje dušika in zeleni gnoj. — O goveji in svinjski krmi. — Pripravljanje razne krme. — Obiranje in spravlanje sadja. — Udeležba kmetov pri vojaških dobavah v letu 1910. — Gospodarske drobtine. — Zborovanja podružnic. — Iz podružnic. — Uradno. — Zadruga: Poročila Zveze gospodarskih zadrug na Štajerskem. — Akademija za mlinarsko obrt, zgradbe ob vodah i. t. d. — Poročilo o stanju hmelja. — Opozorjanje. — Prevozne cene na državnih železnicah. — Tržna poročila. — Oznanila. — Priloge: Prospekt društva Thomasphosphatfabriken v Berlinu o Tomaževi žliundri in dopisnica trdke A. Tomec, Humpolec.

Živinorejske opazke.

Napisal glavni tajnik Juvan.

Neprestane tožbe političnega časopisja o vedno večjem pomanjkanju mesa dajejo vsakemu resnemu kmetovavcu povod za razmišljanje, ali je živinoreja, kakor je v zadnjih tridesetih, štiridesetih letih običajna, primerna našemu modernemu narodnemu gospodarstvu. V naslednjih vrsticah bomo skušali preiskovati, na kak način jamčijo temelji, na katere je živinoreja danes v velikem delu Evrope postavljena, trajno uspevanje in primeren razvoj kmetijske živinoreje in ali izpolnjujejo zahteve, ki jih vanje stavimo, ali ne.

Naše opazovanje nam bo precej olajšano, če obrnemo naš pogled od ozkih mej naše domovine v one kraje Evrope, ki imajo že stoletja cvetočo živinorejo, ki je v onih krajih prvi in najizdatnejši vir splošnega blagostanja in kjer se živinoreja vključuje današnjemu intenzivnemu industrialnemu razvoju še plača v kmetijstvu. Za tamošnjo živinorejo sta najbolj značilni paša in vzreja. Če gremo v Severno Nemčijo, Švedsko, Norveško, Dansko, Šlezviško-Holštajnsko, Oldenburško, Holandsko, Frizijsko, najdemo vsepovsodi tri jasne znake, po katerih se tamošnja živinoreja razlikuje od naše in ki so zanjo značilni, namreč: mešana živinoreja, dolga paša v različnih oblikah in vzreja živine. Poleg glavne vrste živine, goveda, se najde v vsakem gospodarstvu še svinja in ovca, v velikih obratih tudi konji. Na ta način je mogoče vse domače pridelke kolikor mogoče umno izrabiti, in s tem rento posestva zelo zvišati. Prebivavci teh krajev so že stoletja vajeni ne le na goveje, ampak tudi na svinjsko in ovčje meso. Zato se tržne potrebe tudi laže pokrijejo. Ker se vsa najrazličnejša krma, kar je posestvo pridelal, kolikor mogoče izrabi, se število živine in s tem množina mesa poveča in pomanjkanje mesa se pokaže kvečjemu po dolgi suši, ko je treba prodati veliko število živine, kar se potem še leta pozna.

Drugi značilni znak živinoreje po teh krajih je ta, da se živina v poletju kolikor mogoče dolgo pase. Navadno so urejene trajne paše, ali pa se naredi vsako leto umetne paše, ki se eventuelno naredi kot dopolnek trajnim. Glavno stremljenje pa gre za to, da ostane živina od pozne spomladi do pozne jeseni na paši in da se na ta način prihrani stroški za obratovanje. Izjema velja samo pri svinjah, za katere imajo majhna gospodarstva okole, a tudi ti so spojeni s pašo. Paša se podaljša s pridelovanjem zimskih mešanic (rž z graščico in graham, mešanica detelje in trave) in poznih jesenskih mešanic. Umno se paša, posebno pri malih posestnikih izrabi z menjavanjem ali preseljevanjem, ki se vrši na ta način, da kak kos najprej popasejo konji in goveda, nato pa ovce, ki spasejo tudi ono pašo, kar so je goveda in konji pustili. Na ta način se paša po možnosti izrabi. Živina se pripne, tako da dobi vsakokrat le toliko prostora, da ga popase, ne da bi ga pohodila in tako pašo uničila. Prepenjava pa lahko živino samo en človek, ki ima poleg tega še ta posel, da raztrese trdne živinske odpadke za gnoj. Na ta način se zemlji odvzame mnogo manj redilnih snovi. Ker je živina

zelo dolgo na prostem, ostane zdrava in odporna, mleko je čisto in snažno, brez nesnage in slabega okusa, hlevi se lahko vsak čas prezračijo in temeljito osnažijo, tako da najde živina tudi v hlevu snago in dober zrak. Koliko dela se s tem prihrani v primeri s krmljenjem živine v hlevu, kako zelo prijetno je to za živino, ki se vsled tega dobro počuti in ohrani zdrava.

Tretji znak živinoreje po teh krajih je domača vzreja, to je, mlajina se vzredi doma in ne kupuje po sejmi in od prekupcev. Glavno pravilo pri tem je, da se nobeno tele, ki količkaj obeta, ne proda. Zato se po teh krajih ljudje ne prepirajo zaradi pasme. Nobenemu kmetovavcu ne pade v glavo, da bi kupoval živino iz tujih dežel; glavno pravilo zanj je, da treba domače pasme z vzrejo in umnim gojenjem zboljšati. Tako se je v teh krajih posrečilo domačo živino tako zboljšati in sicer ne le govedo, ampak tudi konje in ovce. Po teh krajih so kmetje res živinorejci v pravem pomenu besede; od tod izhaja veliko število živine po teh krajih in možnost, oskrbovati ne le domačo deželo z mesom, mlekom in mlekarskimi izdelki, ampak tudi mnogo izvažati. O kmetih po teh krajih se lahko reče, da izpolnjujejo svojo dolžnost, ker skušajo na enakem kosu posestva imeti vedno več živine. Bolezni, ki se drže hleva in manjšajo število živine, so zelo redke.

Popolnoma drugačna pa je slika, ki nam jo kaže živinoreja po velikem delu Srednje Evrope in za katero je pred vsem značilna hlevska ali rabna reja. Razen planinskih krajev naše domovine, kjer je planšarstvo že stoletja običajno, najdemo hlevsko in rabno rejo po dolinah in gričkah Alp, na Ogrskem, v Sudetih in Karpatih, v velikem delu južne Nemčije in po vsi srednji Nemčiji. Glavni znak te reje je, da se živina izvečine v hlevu krmi in da se velik del živine ne vzredi doma, ampak kupi od živinotržca ali na sejmju. Po teh krajih se teleta zelo prodajajo. Zato ni potrebnega podmladka in zato vedno primanjkujejo molzne krave. Krmljenje v hlevu je tudi mnogo dražje ko prej opisani način. Ker nima živina prilike, da bi se dovolj gibala in ker pride premalo na zrak in solnce, je dostopna za razne živinske bolezni. Ker se vzredi malo podmladka in se teleta iz večine prodajo, se kaže pomanjkanje živine, ki je tem bolj občutno, če pride k njemu še suša in pomanjkanje krme.

Drugi znak tega načina živinoreje je omejitvev na samo eno vrsto živine, ker se navadno redi samo govedo in poleg tega še toliko svinj, da se dobi dovolj vojenine za družino in družinčad. Ta način živinoreje pa nikakor ne izvršuje nalog, ki se danes od kmetijstva po pravici zahtevajo, namreč, da bi se moči, ki so v zemlji na razpolago, kolikor mogoče dobro izrabile. Kmet po teh krajih ni producent, ampak v veliki meri konzument, ker veliki del živine, ki jo potrebuje, kupi od drugih, namesto da bi jo doma pridelal. Naravno je, da se mora vsled tega število živine s časom zmanjšati, neglede nato, da taka v hlevu vzrejena živina počasi degenerira, da se ne more normalno razvijati in da izgubi marsikaj na zunanosti in kakovosti, pred vsem pa, da njeno meso

ni tako okusno in tečno, kakor bi moralo biti. Če bi se kmetovavec po teh krajih (razen v neposredni bližini mest in velikih industrijskih centrov) res pečal z vzrejo živine, bi se število živine zelo pomnožilo in za rabno živino bi bilo vedno dovolj podmladka. Poleg tega pa je glavna škoda še v tem, da vsled tega izgine vsaka pasma in da se uvaža vedno več tuje živine, kar je za umno živinorejo naravnost pogubno. Ta prikazen pa je seveda, dasi žalostna, vendar zelo naravna. Ker kmet ni živinorejec in producent, ampak, kakor smo zgoraj pokazali, konzument, mora živino kupovati in če je ne dobi v bližini, gre ponjo v tujino, pri tem pa ne gleda na pasmo. Tako se zabriše vsaka enotnost pasme, kar je za živino zelo pogubno, kar jemlje kmetovavcu veselje do živinoreje in stori, da pozabi vse, kar se je za živinorejo naučil od svojih prednikov. Samo pogledjmo si živino po takih krajih in prepričali se bomo o tem.

Če se naj torej razmere zboljšajo, se morajo po teh krajih popolnoma spremeniti temelji, na katere je postavljena živinoreja. Kmet mora postati živinorejec, mora krmljenje živine v hlevu kolikor mogoče omejiti, zato pa razširiti in podaljšati pašo in dati samo ona teleta mesarju, o katerih lahko zanesljivo sklepa, da so za vzrejo nesposobna. Da se bodo po možnosti izrabila krmila, ki so na razpolago, treba poleg samega goveda rediti še druge vrste živine, namreč tudi konje, svinje in ovce. Kako se naj to omogoči, o tem tukaj ne moremo izčrpno in obširno govoriti; omeniti hočemo samo par glavnih točk in navodil in prepustiti podrobnosti drugim peresom in obravnavam po raznih poučnih predavanjih.

Pred vsem bo po kmetijskih obratih treba povečati in zboljšati trajne paše in uvesti pridelovanje spomladne, poletne in zimske mešanice, trave in detelje in koruze. S pašo in menjavanjem se prihranijo tudi delavske moči. Prodajo se naj samo ona teleta, ki so za vzrejo nesposobna in odmolža se naj uredi na ta način, da pridejo suhe krave k biku in da jih potem dobi živinorejec. — To posredovanje bi lahko oskrbovale posredovalnice in vnovčevalnice; mesta in industrijska torišča pa bi s teleti naj zalagala le ekstenzivna gospodarstva, kakoršna nahajamo po Ogrskem, Hrvatskem, Slavoniji in v Bosni. Preureditev vzrejalnih načel in povratek k naravni vzgoji živine pa bi naj pospeševale državne akcije (podjetja) za pomnožitev živine, ravno tako kakor je potrebno, da primejo stvar v roko deželni strokovnjaki, ki naj delajo na to, da se izspolni živinorejski obrat ter da se vzgaja mlada (govedo) in mala živina (ovce, svinje i. t. d.); vsako leto bi naj se po okrajih prirejevala razstava ter določila in razdelila primerna nagrada za pridobljene uspehe. Pri vsem tem bi pa se naj vršila še vseeno vsako tretje leto običajna živilska ogledovanja in premiranja. Na tak način bi dobil vsak vnet živinorejec priliko pokazati vsako leto svoje uspehe pri živinoreji, ter vtakniti zaslužen nagrado v žep.

Nepregledne važnosti so nadalje zgrade vzrejalšč za mlado živino, kakor jih na-

hajamo po Gornjem Štajerskem pri različnih živinorejskih zadrugah in v najnovejšem času tudi v Hartbergu na Srednjem Štajerskem; občine, okrajni zastopi in podružnice bi si naj kaj takega ustvarile v ta namen, da si tam vzgoje sposoben in krepek naraščaj pri plemenski živini, predvsem seveda samce; pri tem pa je treba gledati v prvi vrsti na to, da vzrejališče odgovarja kljub vsej svoji enostavnosti in cenosti določenemu namenu; ta vzrejališča morajo biti pod deželnim nadzorstvom in vodstvom merodajnih strokovnjakov; nakup živine za ta podjetja se ima vršiti po oficijelnih strokovnjakih, da se cilj doseže brez ozira na interese, ki so izven pota do glavnega smotra (cilja).

Nadalje bo treba tudi pri postavodajnih krogih delati na to, da se posestva nekdanjih kmetij, ki so se preustrojila v lovišča, s časom spet pridobe za živinorejo in za obdelovanje, da prinesejo celokupnosti več haska, kakor sedaj.

Ta izvajanja, ki se kot taka nikakor ne morejo ponašati s popolnostjo, pa bi bila brezdvomno pomanjkljiva, če bi ne omenili faktorja (činitelja), ki vpliva blagodejno na vsak napredek in vsak zdrav in temeljit preustroj v gospodarstvu; to je strokovna izomika.

Pač vsak strokovno naobrazen gospodar mi mora priznati, da so strokovna učilišča še le v zadnjem času začela naglašati način živinoreje, ki stremi nazaj k starim vzgojevalnim načelom, ko se je živina še redila in vzgajala popolnoma naravno. Desetletja sem se že poučuje živinoreja, tako, kakor da bi se morala rediti živina zgolj v hlevih, ne oziraje se na to, da je ravno to vzrok naglemu nazadovanju živinoreje; s tem se živinoreja uničuje, uničuje se narodovo premoženje, ker se glavni pogoj za uspešno živinorejo — paša — zlasti pa pri mladi živini pušča preveč v nemar. Neopretrgane in vztrajne biologične študije so omajale tudi to napačno naziranje ter razsvetile pot, ki pelje najsigurnije naravnost do zaželjenih uspehov. Strokovne šole naj imajo vedno pred očmi, da živinoreja samo v hlevu ugonablja kmeta, bogati morebiti samo živinskega trgovca in pospešuje mešovitost, da ne pridemo nikdar do čistega plemena. Povsod, kjer se goji živinoreja še nadalje samo v hlevu, je škoda vsakega vinarja, ki bi se dal iz javnih sredstev za podporo pri živinoreji, kajti to bi le še pomagalo nadalje ugonabljeti živino. Tam pa, kjer so se kmetje začeli z vneom in razumom obračati k pomnožitvi in zboljšanju svoje živine, tam se naj ne štedi z javnim denarjem. Primerov je dovolj, ki jasno potrjujejo ta izvajanja; naj vendar spometujejo še druge.

Juvan.

Napake dosedanjega poslovanja naših podružnic in kako doseči enotno poslovanje in uspešno delovanje.*

Prvi pogoj uspešnega delovanja kmetijske družbe je neomajana in brezdvomna istina, da čim večja je enota, tem več zaleže v javnosti. Prepričani morajo biti vsi člani o tem, da je dobrobit vsake združitve odvisna od vsakega posameznika; le tam, kjer so v delu vsi edini, je uspeh dela zagotovljen in je njihov zastopnik (osrednjemu odboru), sklicujočemu se na voljo toliko in toliko za njim stoječih, lahko doseči uresničenje njih želj, zlasti če vsi do zadnjega pravčasno store svojo dolžnost, katero jim nalaga razmerje napram celokupnosti, v tem slučaju napram osrednjemu odboru, oziroma podružničnemu vodstvu. Pri osrednjem odboru pa ne pride v poštev število vseh članov; samo glede prispevkov, katere je dolžen prinesiti po pravilih vsak posameznik, računa družba z vsakim posameznikom; zato pa dobi od osrednjega odbora tudi vsak posameznik zahtevano glasilo in se mora v slučaju, da se mu redno ne dostavlja, zglasiti zanj vsak sam zase, bodisi neposredno pri centrali potom navadne dopisnice ali še ceneje s poštnine prostim reklamacijskim listom; kako se taka poštnina prosta reklamacija napravi, to dajte svojim sočlanom pokazati; to je najsigurnejše in vpliva tudi najhitreje; le izjemoma, recimo, da si res ne zna pomagati sam, naj si da storiti ta posel od podružničnega vodstva ali od koga dru-

gega. Napačno in celokupnosti škodljivo pa je, če se kdo molče jezi in na vse zadnje dela težkoče z letnim prispevkom.

Ker se že radi sestave poročila za občni zbor (navadno v mesecu marcu) mora dognati število članov, se smatra za člana za cel ostali del leta vsak, ki do 15. februarja ni prijavil svojega izstopa in je tudi po pravilih primoran plačati določeno udnino 3 kron. Kdor tega ne stori, dela velike težkoče podružnici in centrali, ki mora večkrat za neplodne terjatve žrtvovati nebroj znamk in veliko časa na stroške plovitejšega dela.

Kdor misli pristopiti v krog svoje stanovske organizacije, naj stori to pri svoji pristojni podružnici vsaj do tistega časa, katerega mu določi podružnično vodstvo, da more storiti i ono svojo dolžnost napram centrali. Da pa podružnično vodstvo ne pride radi posameznikov na vse zadnje v zadrego pri izpolnjevanju svojih obveznosti, je zelo priporočljivo nabirati članarino za prihodnje leto že v tekočem, kakor to tudi delajo nekatere podružnice. Tako ravnanje je zelo priporočljivo radi tega, ker vodstvo lahko izrabi priliko, ko ima član ravno tiste tri kronice na razpolago, oziroma, če je treba lahko tudi v obrokih sprejema letni prispevek. Vsak podružnični blagajnik pa bi si moral šteti v ponos, da je nabral toliko in toliko članov za stanovsko organizacijo, recimo vsaj do zadnjega decembra že za prihodnje leto; kajti s tem je storila že podružnica svojo glavno dolžnost in stoji pred celo družbo čista.

Priglaševanje novih udov se naj, če le mogoče, ne vrši za vsak posamezni slučaj med letom, ker družba na vse zadnje že ne more dati vsakemu zapoznelo priglašemu celega letnika zahtevanega glasila na razpolago, do kojega ima vsak član pravico; zopetno tiskanje pa bi bilo v zvezi z neprimernimi stroški. Zato je najprimernejše, da se seznamek članov (udov kmetijske družbe) vpošlje s članarino vred najpozneje do druge polovice decembra t. l. od vseh podružnic, da se ve takoj za prvo številko prihodnjega leta, v kolikih iztisih bo izšla in da je to prašanje rešeno kar naenkrat za celo leto. Če po tem ni več tožadevnih skrbi niti pri centrali niti pri podružnici, preostaja veliko več časa za pozitivno delo, ki se izvršuje pri vsej obilici z veseljem in ki vzbuja vsestransko zadovoljnost. K temu je pa treba vneme in trdne, resne volje za stvar; če se to prašanje, ta prvi in glavni pogoj vsake prostovoljne družbe sčisti, niti sitnob niti pri centrali, niti pri podružnici, niti pri posamezniku — ampak delo postane pri vseh činiteljih veselje, navdušenje raste, pa tudi vidni uspehi ne izostanejo.

Če drugega uspeha današnje zborovanje nebi imelo nego samo tega, da letos v drugi polovici decembra store vse podružnice svojo dolžnost napram centrali, bomo stali v drugi luči; reklo se bo, glejte, ti pa so se postavili, zedinili so se, kažejo voljo, s katero se mora računati. Ljudje bodo uvideli, da mislimo resno in ne bo se jim zljubilo šaliti se z nami; češ, če so edini v izpolnjevanju svojih dolžnosti, bodo še tem bolj v zahtevanju svojih pravic in ne bo šlo za to, koliko dobimo podpore, ki nam gre razmeroma, ampak kako jo razdeliti najprimernejše med seboj.

Zahteve se morajo staviti v mejah postave in odlokov merodajnih činiteljev. Prošnje posameznikov in občin, ki prihajajo samo iz slovenskega dela Štajerske k ministrstvu, k namestnji, k deželnemu odboru in po tem na vse zadnje zvečinoma k osrednjemu odboru, nimajo drugega uspeha, nego da množijo prazno delo; kajti vsaka taka prošnja zahteva rešitev in sicer, ker ne odgovarja s predpogoji intencijam postave in odlokov, nepovoljno rešitev.

Prošnje, ki prihajajo kar trumoma k ministrstvu, radi svoje pomanjkljivosti zvečinoma stavijo odpošiljateljem samo prazne nade ter po pisarnah jasno kažejo, da nismo organizirani, da vsak vleče obupno le na svojo stran, ter gleda, da „reši, kar se rešiti da“. Tako početje nas stavi v jako slabo luč. V zadnjem času so začeli take prošnje posameznikov pri ministrstvu celo kaznovati z dvojno kolkovo pristojbino in zraven tega se utegne prošnja, ki je preromala dvakrat vse instance, rešiti nepovoljno, ker, kakor že omenjeno, ne odgovarja predpogojem, ki imajo prednost po postavi.

Zakaj se pa Gornje- in Srednje-Štajercem ne godi tako? Ti so uvideli mnogo prej, kako začeti nego mi, ki se večkrat trkamo po prsih, češ mi smo mi, kaj oni!? Ti „oni“ so se zedinili v zadrugah po pravilih, ki so se izdalala v sporazumljenju s tistim deželnim zborom in odborom, ki te zadruga v prvi vrsti tudi podpira za to, ker delujejo v prid celokupnosti; oni so se sprijaznili s sistemom, ki je izšel iz oficijelnih in merodajnih štajerskih krogov, slojev, ki so na nalašč za to določenem mestu. Vse to kaže, da Gornje- in Srednještajerci razumejo disciplino bolj, nego mi. Kaj čuda, če nas po vrsti odbijajo, ako se ne držimo ali niti ne poznamo oficijelnih odredb.

Svoja pravila si staviti, ima le takrat pomen, če smo tudi gmotno samostojni — neodvisni od podpor; če pa računamo s podporami od „zgoraj“, moramo imeti tudi primerna pravila, da se osredotoči kolikor mogoče vse delovanje, bodisi pri tej ali drugi štajerski centrali. Gornji del Štajerske nam v tem oziru prednjači že dolgo radi tega, ker so se našli rodoljubi, ki so stvar v bistvu pojмили, ter narod napeljali v okvirju deželnih naredb v tisti tir, po katerem so že prišli do današnjih uspehov. Nikdar ne prosijo podpor posamezniki sami — zase, ampak vedno le njih organizacija, v kateri so združeni posamezniki; na tak način moramo torej tudi mi osredotočiti svoje delovanje.

Na tem mestu naj se mi dovoli cenjene zborovavce seznaniti z določbami konference, ki se je vršila dne 25. februarja 1911 pri deželnem odboru radi razdelitve izvenredne podpore po postavi z dne 30. decembra 1909, drž. zak. št. 222, ob navzočnosti zastopnikov ministrstva za poljedelstvo, namestnije, deželnega odbora, c. k. kmetijske družbe, Zveze kmetijskih zadrug in deželnih strokovnjakov; slovenski del Štajerske sta zastopala deželni odbornik Robič in živinorejski nadzornik Jelovšek. Znesek odpadajoč na Štajersko (K 377.893-05), se je razdelil na tem merodajnem mestu približno na sledeči način:

100.000 K se je določilo za zboljševanje planinskih in dolinskih pašnikov, ter se določilo, da se ta znesek izroči deželni komisiji za agrarične operacije.

4500 K se je določilo za vpeljavo šotne stelje, za kar se je potegoval osobito deželni odbornik gospod Robič iz tega razloga, da bi se izpodrinilo gozdno listje, ki se pridobiva vedno le gozdu na škodo.

138.000 K se je določilo za povzdigo živinoreje; (o uporabi tega zneska glej na koncu!)

10.000 K se je določilo za nakup umetnih gnojil in močnih krmil; ta znesek se je določilo izročiti „Zvezi gospodarskih zadrug“ v ta namen, da ustanovi skladišča za umetna gnojila po deželi, ter kmetovavcem daja priliko, umetna gnojila v vsaki množini vsak čas si kupiti po nižini ceni z ozirom na dovoz. („Zveza gospodarskih zadrug“ mora tudi obrestovati investiran kapital za plačana umetna gnojila, ležeča v omenjenih skladiščih.)

20.000 K se je določilo za povzdigo mlekarstva.

100.000 K se je določilo za vpeljavo zavarovanja živine proti nesrečam.

5000 K se je določilo za mostne tehtnice.

To je bilo mogoče čitati že svoj čas v Gospodarskem Glasniku; kaj vse se je s temi sredstvi zgodilo, o tem poročati radi kratko mi odmerjenega časa ne morem. Reči hočem samo, kakemu namenu služi zgoraj omenjeni znesek K 138.000: zvezi živinorejskih zadrug muredolcev K 21.300 ravno taki za pingavce 10.000 „ „ „ planinske lisce 6.000 „ „ „ vzhodnoštajerske lisce 9.000 skupaj K 46.300; dobra tretjina je torej že določena svojemu namenu določenih organizacij.

Od 138.000 se je določilo nadalje 30.000 K za nakup 40 marijadvorskkih telic za šoštanjski okraj, 5 bikov in 25 telic pingavske pasme za živinorejsko zadrugo v Gröbmingu in ravno toliko za živinorejsko zadrugo v Irdningu. Nikjer torej ne vidimo, da bi se posamezniku dajala podpora iz izvenrednega kredita; povsod se torej ozira samo na organizacije in te potem lahko razpolagajo s sredstvi v sporazumljenju z združnim vodstvom. Če prosi posameznik za bika, merjasca ali ovna, se mu ustreže tudi samo iz tega razloga, ker ima od tega korist celi okoliš; telice in samice sploh se pa dajejo le izjemoma subvencijskim potom. Iz vsote K 138.000 se

*) Referat, katerega je čital tajnik Holz pri zborovanju v Poljčanah dne 27. julija 1911.

ima nadalje nakupiti ovnov, merjascev in koz(lov) za K 20.000
za živinodravniški pouk je dolo- 4.000
čenih 12.000
za bikorejske zadruga je določenih 12.000
za Srednje in Spodnje Štajersko 20.000
za napravlanje hlevov, gnojšč in gnoj- 20.000
ničnih jam 5.000
za napravlanje travnikov (kupovanje semena) 76.300
Če prištejemo k temu zgornjih

dobimo vsoto K 137.300
preostaja torej še K 700 do določenih K 138.000, ki se bodo porabile, če se v slučaju prekorači ta ali oni konto. Ta razdelitev ima potrdilo od ministrstva — torej takorekoč postavno moč, ki se pač ne bo dala spremeniti radi posameznih prošelj. S tem je treba računati in boljše je torej prej ustvariti predpogoji, ki govore razen potrebe za uslišanje — nato še le vložene prošnje.

Najkrajši pot do ministrstva pa vodi v tem oziru čez kmetijsko družbo, oficijelno korporacijo za Štajersko. Kako se organizirati za uspešne prošnje, to ni moj referat, ampak ga bo razmotril val poročevavec za menoj; meni je dana naloga pokazati samo napake dosedanjega poslovanja.

Predno preidem h koncu, ne morem preslišati očitanj o nepopularnosti „Gospodarskega Glasnika“. Kje pa je iskati popularnost: v čem obstoji popularnost, kako jo naj doseže „Gospodarski Glasnik“? — Da se strokovne knjige in listi ne čitajo tako lahko, kakor kake povesti, to je umevno. Ne oporekam, da se najdejo tu pa tam stvarne težkoče, pa treba je prineesti kaj novega — o čemer še niti izraza nimamo; treba ga je skovati na novo. Kaj se pravi čitatelje sprijazniti z novimi izrazi, večkrat tudi o popolnoma tuji vsebini, to si da tisti tem manj dopovedati, ki rajši zabavlja nego popravlja. Gospodarski Glasnik je v prvi vrsti slovenska izdaja nemškega lista Landwirtschaftl. Mitteilungen. Ta list prinese večkrat poučne članke, ki niso niti v originalu lahko umljivi in jih je treba študirati, da ima človek korist iz njih; napačno bi bilo jih zavriniti, če na prvi hip niso razumljivi. Žalibog, da se čitajo menda le od nekaterih pazljivo in za to s pridom.

Pri vsej nepopularnosti bi bila pač dobra volja na mestu; površno čitati, na to pa enostavno prezirati, pa ni dobro! Na vsak način je potrebno prej se v stvar poglobiti; če je res za enega ali drugega nejasna, si je treba dati raztolmačiti od sosedu v razgovoru, ali pa od katerega veččaka, ki pride stvari laže do dna; na vsak način se prej informirati, predno se zažene krik o nerazumljivosti. Študije zahtevajo dela, napora; če bi se pa pisalo o samo znanih stvareh — po tem pa lista sploh ni treba. Če bi hoteli biti že zelo plemeniti, bilo bi pač bolje kak pogrešek popraviti v svojem krogu, nego trositi po svetu nepremišljene in splošne psovke, češ ta list je za nič. To je seveda najlažji posel — toda nič kaj plodonosen, še manj pa časten, če ostane samo na prvotni stopinji. Verujte mi, da sem jaz kot odgovoren urednik tega lista vedno z veseljem pripravljen storiti to, kar pripomore hitrejšemu napredku v strokovni izomiki čitateljev, v kolikor dopuščajo sredstva in čas, ki so v ta namen na razpolago; vsem pa naenkrat ustreči niti Bog ne more, v kolikor moremo presoditi mi zemljani. Boli torej človeka tudi z najboljšo voljo, če sliši zabavljati napram merodajnim krogom, ki radi jezika no morejo presoditi težkoč, s katerimi se ima boriti človek, ko išče zastonj izraze (termine) za stvari, ki so na strokovnem polju za nas še povsem novi. Po tem pa, roko na srce, le vsi ljudje še vse vedó!

Po mojem mnenju, (ki pa naj ne bo mero-
dajno, če pozna kdo kaj boljšega, se uljudno prosi, da se oglasi), bi se popularnost našega lista naj-
hitreje dosegla na ta način, če bi imel list sode-
lavcev na vseh straneh Spodnje Štajerske —
vseeno, prinese li kdo kaj svojega iz lastne
skušnje ali svojega razuma, ter pomaga po-
zitivno; vsekakor je to boljše, nego razdirati še
to, kar se je storilo iz najboljšje volje, ter od-
vajati ljudi od čitanja na vsak način le korist-
nega beriva. Koliko zabavk se piše v političnih
listih, za katere bi bilo pač na vsak način boljše,
da bi ostale v tintniku, pa piše se vseeno,
menda tudi radi tega, ker je ta posel lažji,
nego podati stvar v občni blagor z zdravim
jedrom. Nemško glasilo na primer je kar
založeno s članki iz prakse (lastne izkušnje
raznih strokovnjakov); tam sodelujejo vsi pri

listu; pri nas se pa samo zahteva kar iz neba
popularnost. Za stvarno in še tako ostro kritiko
pa sem vedno zvest in hvaležen poslušavec, kajti
„nebesa silo trpe“. To bi nas privedlo najprej na
pot do tistega stališča, da spoznamo, kje je treba
prijeti za tisto delo, ki nam prinese resničnih
uspehov, s katerimi si lahko kaj opomoremo.
To se vidi pri vseh posestnikih, ki so se s pravo
vnemo začeli lotiti dela po navodilih družbinih
organov, bodisi ustmenih, bodisi po njenem glasilu
ali čitanjem drugih gospodarskih spisov. Vse drugo
nas samo razburja in moti pri poštenem in izdatnem
delu. Na tak način ne prezremo tudi nobene prilike
poslužiti se pametno sredstev, ki so nam na raz-
polago in pridemo tudi najprej do prepričanja, da
nam ne zadostuje v povzdigo našega gospodarstva
samo podpora v denarju od strani, na katere se
zanašamo vedno, ali nas le redko kedaj zadovolji.
Najprej si pa moramo na vsak način jasno za-
črtati, kaj pravzaprav hočemo doseči in na kak
način, in le takrat še prositi za podporo iz tega ali
onega vira. Kako je treba pripraviti prošnjo za pod-
pore, za to je pa treba, da se seznanimo z dotičnimi
predpogoji s čitanjem ali drugim poukom. Samo
prositi radi tega, ker še ni dobil ni ene podpore,
pa je tako slabo utemeljevanje, da se ne more niti
pri najboljši volji vpoštevati, ker to pač nikakor
ne jamči, da se bo podpora porabila umešno v
namen, za katerega se prosi. S podarjenim de-
narjem samim si ne bomo utemeljevali svojega
gospodarstva; kajti potrebe za Spodnjo Štajersko
so tako velike, da ne zadostuje za njih pokritje
vseh 6 milijonov. To pa vsak lahko verjame, da bo
pameten in izobražen gospodar z manjšim denar-
jem in celo brez tuje pomoči dosegel večje
uspehe nego neizobražen še s tako masnimi pod-
porami; ta umetnost torej ne tiči v prvi vrsti v
denarju, ampak samo v strokovni naobrazbi in
spretnosti, pomagati si z danimi pripomočki sam;
to zaleže največ in nas stori najprej neodvisne
ter sposobne, prijeti z uspehom merodajne kroge
za pomoč. Ne bilo bi še prehudo, če bi si s tem

Množina suhe substance, pepela in dušika v koreninskih ostankih nekaterih
metuljnic in trav.

Korenine, vzete iz 50 cm globine pri	Suhe sub- stance	Organ- ske sub- stance	Pepela	Kalija	Fosfor- jeve kisline	Apna	Dušika	Gnojilna vrednost			Opombe
								dušika	pepela	skupna	
kilogramov na hektar								kron na 1 hektar			
lucerni	14620	12330	738	141	115	186	298	477	91	568	štiriletna
rdeči detelji	10120	7900	1464	39	58	212	174	278	42	320	dveletna
graašici + ovsu	9220	7170	1197	46	34	131	96	153	32	185	3 mesece stara
travniku	16480	12130	1637	49	38	158	157	250	35	285	dolgoletni travnik
koruzi	420	360	22	1	1	2	2	3	1	4	15.000 biljk na hektar
zimski pšenici	6120	4850	802	20	23	125	76	121	20	141	
ovsu	7740	5930	1062	39	30	228	70	112	33	145	

Številke te tablice nam kažejo, kako veli-
kanske množine suhe substance in organskih in
neorganskih snovi naberejo metuljnice v svojih
koreninskih ostankih. Kakor pri Wernerju in
Weiskeju nahajamo tudi tukaj, da imajo koreninski
ostanki čistih metuljnic (rdeča detelja in lucerna)
a tudi mešanih nasevov (graašica + oves in
travnik) skoro dvakrat toliko suhe substance ko
razna žita. Graašičnat oves, ki je bil star samo
tri mesece, je dal v svojih koreninskih ostankih
skoro za polovico več suhe substance ko pri-
merno seno.

Nadalje lahko iz te tablice posnamemo, da
se pri travniku v ostankih korenin nabere trikrat
več organske substance ko pri pšenici in 34 krat
več ko v koruzinem koreniju.

Tudi vidimo, da imajo metuljnice v svojih
ostankih korenin velike množine pepela in sicer
v mnogo večji meri ko razne trave. Tako daje
oves z graašico v kratki dobi vegetacije skoro
dvakrat toliko pepela ko pšenica in 50 krat več
ko ostanki koruze.

To dejstvo nam daje nazadnje sliko o mno-
žinah dušika, shranjenih v podzemeljskih delih
rastline pri travah in metuljnicah in prav jasno
kaže, kako različna je pri njima sposobnost na-
birati dušik. Razloček je vendar velikanski: saj
pridobimo po lucerni na ha 298 kg dušika, po
koruzi pa 17 kg, tako da imajo podorani ostanki
lucerne 175 krat več dušika ko podorani ostanki
koruze.

Ta zelo ugodni vpliv metuljnic kot predpri-
delek in dušičasto gnojilo za žito nam postane
umljiv, če si predočimo, da je vrednost dušika v
koreninskih ostankih pšenice in ovsu dva do tri-
krat manjša, ko vrednost koreninskih ostankov

denarjem, ki je določen za štajerske kmete, lahko
pomagali iz zagate; potrebe samo za Spodnjo
Štajersko so vse večje in sicer tako velike,
da za njih pokritje za celo Avstrijo dolo-
čenih 6 milijonov ne zadostuje; treba je
torej že prej nekaj storiti, ter stvariti
neko torišče, ki je primerno in pripravno, da se
podpira; vzgled nam dajejo gornještajerske
zadruga in delavni okrajni zastopi. K
temu je treba seveda tudi enotnega nastopanja,
(vsi za enega, če eden za vse), poštenosti, medse-
bojne nesebičnosti ter dobre in vztrajne volje. Vse
te misli so več ali manj uvaževanja vredne.

Predloga bi pa za sedaj ne stavil drugega,
nego da vse podružnice vsaj do druge
polovice decembra 1911 vpošljejo kolikor mo-
goče velik seznamek članov z določenim prispev-
kom osrednjemu odboru; najlepše bi seveda bilo,
če le mogoče, na en dan. To bo moralichen pri-
tisk in sijajen dokaz in znak naše edinosti na
gospodarskem polju; če dosežemo to, se bo lahko
računalo na nadaljnje uspehe.

Edini predlog, ki se je tudi sprejel na zbo-
rovanju v Poljčanah dne 27. avgusta 1911.

Holz.
**O vrednosti koreninskih ostankov
raznih kulturnih rastlin za zbi-
ranje dušika in zeleni gnoj.**

Dr. Eduard Hotter.
(Konec.)

Iz teh podatkov bi se naj potem naredili
primerni računi za praktično uporabo in ravnanje
v kmetijstvu.

Za te poskuse sta se izbrala dva starejša
naseva (graašica in oves in travnik) in tri trave
(pšenica, oves in koruza) iz velikega obrata.

Rezultati tega dolgotrajnega in mučnega
preiskovanja so se po svoji praktični vrednosti
preračunali na 1 ha in tukaj jih podajamo s
primernimi razlagami:

Množina suhe substance, pepela in dušika v koreninskih ostankih nekaterih
metuljnic in trav.

		Gnojilna vrednost			
Apna	Dušika	dušika	pepela	skupna	Opombe
kron na 1 hektar					
186	298	477	91	568	štiriletna
212	174	278	42	320	dveletna
131	96	153	32	185	3 mesece stara
158	157	250	35	285	dolgoletni
2	2	3	1	4	15.000 biljk
125	76	121	20	141	na hektar
228	70	112	33	145	

obeh vrst detelje in da ima v ostankih koruze
ohranjeni dušik vrednost 23 K, oni v ostankih
lucerne pa 477 K.

Celo oves z graašico, ki je bil star samo
3 mesece, ima na ha v svojem mladem koreniju
96 kg dušika, kar je enako 623 kg solitra v
vrednosti 153 K.

Iz tablice, ki daje tudi pregled v podzemelj-
skih delih rastline shranjenih rastlinskih re-
dilnih snovi, se lahko posname, da imajo me-
tuljnice kakor večjo množino suhe substance in
dušika, tako tudi večjo množino dragocenih pepe-
lovih sestavin ko trave. Skupna množina pepela
v koreninskih ostankih znaša pri graašičastem ovsu,
rdeči detelji in travniku nad 1100, 1400 in
1600 kg na ha, dočim znaša pri pšenici samo
800 in pri koruzi komaj še 22 kg na ha. Za
prehranitev sledečih pridelkov važne sestavine
pepela, kakor so kalij, fosforjeva kislina in apno
v koreninah metuljnic, imajo poleg dušika tudi
svojo določeno gnojno vrednost, ki jo lahko izra-
čunamo, če vzamemo za podlago poprečne cene
teh gnojil v trgovini (kg kalija 30 v, kg fosforjeve
kisline 35 v in kg apna 5 v); na ta način dobimo,
da znaša ta gnojilna vrednost pri lucerni 91 K,
pri rdeči detelji 42 K, pri graašičastem ovsu
32 K, pri pšenici še 20 K, pri koruzi pa komaj
še 0.75 K.

Ker pa je glavna vrednost teh ostankov, pred
vsem pri metuljnicah (papilonacejah) v dušiku,
ki je nabran v koreninah, si bo praktični kmeto-
vavec gnojilno vrednost pač najboljšje predočil,
če jo bo videl izračunano v celoti, ko pa če bi
se mu dokazovalo, koliko odstotkov raznih rast-
linskih redilnih snovi je v njih.

Iz podatkov tablice se da velika vrednost

ostankov korenin pri metuljnicah najlaže predočiti, če najdemo, da so korenine lucerne na ha vredne 568 K, pri rdeči detelji 320 K, pri 3 mesece stari mešanici grašice in ovsu 185 K, pri pšenici 141 K, pri koruzi pa komaj 4 K.

Na podlagi vseh teh računov se hočemo vprašati, kako se plača zeleno gnojenje in pri tem računu ne bomo vzeli za podlago dolgoletnih deteljšč, ampak polletno mešanico grašice in ovsu.

Žitne rastline potrebujejo za svojo rast približno 56 kg dušika, 70 kg kalija, 30 kg fosforjeve kisline in 25 kg apna na ha.

Grašč in oves pa ima v svojih koreninah, kakor so nam pokazale naše preiskave: 96 kg dušika, 46 kg kalija, 34 kg fosforjeve kisline in 131 kg apna, poleg tega pa še 71 metrskih stotov organske substance. Te množine redilnih snovi bi lahko s pomočjo približno 15 kg atmosferskega dušika in malo množino umetnega gnojila popolnoma zadoščale za dvakratni nasev žita, ali pa bi prvo leto dale razmeroma večji pridelek. Z ozirom na veliko gnojilno vrednost koreninskih ostankov grašičnega ovsu bi pač bila potrata, če bi k temu gnoju še podorali zunanje zelenje, ki ga je približno 250 metrskih stotov in ki je vredno kakih 300 K. Še bolj nam postane jasno, da je to nepotrebno, če pomislimo, da zadošča za popolni pridelek (ali neprimerno večji pridelek v primeri z negnojeno površino) dušik korenin grašičnega ovsu, ki je enak po svoji množini 620 kg solitra, za 2 leti popolnoma in da se približno 30 kg fosforjeve kisline in 100 kg kalija, ki so še potrebni, mnogo laže in ceneje pokrije s 45 K, ki jih damo za primerno umetno gnojilo, ko pa z zelenim gnojem, ki je vreden približno 300 K.

Brez dvoma je resnično, da bi, če bi mešanico podorali, spravili v zemljo 117 kg dušika in 616 kg pepelastih snovi in tako dosegli pognojenost, ki bi zadoščala za 4 leta popolnoma; a ta gnoj bi bil predrag, tem bolj, ker v tretjem in četrtem letu pač menda nebi več dal popolnega učinka.

Če krmimo zeleno krmo ali seno, moramo nadalje še upoštevati, da pride vsa vrednost sena v gospodarstvo in da pride razen tega vsaj še polovica gnojilne vrednosti kot hlevski gnoj zopet na polje; ta polovica gnoja, ki ga spravimo na polje, pa zadošča za nadaljnjo setev žita. Take so razmere pri grašičnem ovsu, ki ima še razen tega prednost kratke vegetacije in pri katerem se, če je podnebje količkaj ugodno, razvije še dovolj zelenja na prahi, ki ga lahko porabimo kot zeleni gnoj.

Koreninski ostanki metuljnic zadoščajo popolnoma sami za celi dve leti s svojim dušikom sledečim žitnim rastlinam in seno daje nele izborno krmo v poljedelstvu, ampak tudi gnoj, ki zadošča pač tudi še za enkratni pridelek žita. Torej bi podorjanje nadzemeljskih zelenih delov bilo na vsak način nepotrebno, če že ne potrata.

Kakšno je torej prašanje dušika za kmetovavce, katerih polja stradajo dušika, če sejejo metuljnice? Mi vemo, da imajo metuljnice to čudovito sposobnost, da vsled simbioze z bakterijami, ki živijo v njihovih koreninskih gomoljčkih, lahko skoro popolnoma brezplačno nabirajo atmosferski dušik, ki je v tej obliki sicer drugim rastlinam nepristopen, da ga shranjujejo v organski obliki in da lahko vsled tega naredijo kmetovavce če že ne popolnoma, pa vsaj v veliki meri neodvisne od drugega čilskega solitra.

Nadalje smo videli na podatkih naših poskusov, da je v koreninskih ostankih štiriletne lucerne približno 300 kg dušika, dveletne rdeče detelje 170 in mešanice grašice in ovsu (tri mesece stare) približno 100 kg, da torej vsled pridelovanja metuljnic pride zelo mnogo vezanega dušika v zemljo, ki pride v dobro naslednjemu pridelku; ta gnoj je enako vreden vsaj 10 metrskim stotom čilskega solitra na ha in zadostuje za žitne rastline vsaj dve do tri leta.

Pri primernem kolobarjenju, ki res zahteva, da je vsaj petina ali šestina vsega polja vedno posejana z metuljnicami, kar pa se ne da vsepovsodi izvesti, bi se lahko kmetovavec popolnoma osvobodil od dragega in malo trajnega čilskega solitra in bi samo še potreboval nekoliko gnojenja s kalijevimi fosfati; ker daje vrhu tega zeleno gnojenje dobro prst, in na ta način vsled boljšega vretja zemlji boljšo kulturo, se njive vedno ohranijo v dobri moči.

Te zaključke, ki smo jih dobili iz naših preiskav, smo z večjim številom praktičnih poskusov z gnojenjem preskusili, aliso

pravilni in zanesljivi ali ne. Posejali smo zemljo s pšenico, ki je prišla na korenine metuljnic in primerjali pridelek z onim, ki se je dosegel na sosednji zemlji, ki pa ni bila pognojena s koreninami metuljnic. Ti poskusi, ki smo jih vršili več let, so pokazali, da da s koreninami metuljnic pognojena pšenica prvo leto poprečno na ha 500 kg več pridelka, drugo leto pa še 200 do 300. Še tretje leto se je poznala razlika (+ 50 kg pridelka) v primeri z ono zemljo, ki ni bila pognojena z ostanki korenin metuljnic.

Nadalje smo na večjih parcelah ($\frac{1}{2}$ johe) dali mnogo paralelnih pognojitvev s čilskim solitrom v večji in manjši množini in z dodatki drugih gnojil; pri teh poskusih se je pokazalo, da je čilski soliter sicer dal lep večji pridelek (a tudi ne večjega ko zeleno gnojenje z ostanki metuljnih rastlin), da pa se vkljub lepemu večjemu pridelku gnotno ni rentiral. Saj so se dali isti pridelki skoro brezplačno doseči z ostanki korenin metuljnic. Ta zeleni gnoj, ki se počasi razkroja, je dal še v drugem in celo v tretjem letu večji pridelek, gnojenje s čilskim solitrom pa se drugo leto že skoro ni več videlo.

Sledeča tablica nam kaže rezultate, ki so se pokazali pri poskusnem gnojenju s solitrom dušikom samim in z dodanim drugim umetnim gnojilom pri zimski pšenici in ovsu.

Gnojenje	Večji pridelek v primeri z negnojnim kosom v kg na 1 ha		
	pri zimski pšenici		pri ovsu
	močno gnojenje s solitrom, 100 kg dušika = 600 kg solitra	slabo gnojenje s solitrom, 25 kg dušika = 165 kg solitra	srednje gnojenje s solitrom, 50 kg dušika = 330 kg solitra
s solitrom samim	505	260	590
s solitrom in kalijem*	408	230	590
s solitrom in fosforjevo kislino*	560	310	540
s solitrom, kalijem in fosforjevo kislino*	510	230	510
brez solitra smo dobili:			
s kalijem in fosforjevo kislino	—20 do +20		100
z močnim hlevskim gnojem	70 do 160		500
z zelenim gnojenjem z metuljnicami:			
koreninski ostanki 1. leto	okroglo 500		500
koreninski ostanki 2. leto	200 do 300		200 do 300
koreninski ostanki 3. leto	0 do 50		0 do 50

Če primerjamo te razne načine gnojenja, opazimo sledeče važno dejstvo: Zadostno gnojenje s solitromd a poprečno približno 500 kg več pridelka na žitu, a učinkuje samo eno leto; brezplačni ostanki korenin metuljnic pa dajo s svojim dušikom kar prvo leto ravno tako velik pridelek in zvišajo pridelek še naslednji dve leti.

Spredaj opisani, večkrat kritično preskušeni poskusi, poskusna gnojenja in računi so pokazali, kako zbirajo metuljnice za kmetištvo tako važni in dragoceni dušik brezplačno iz zraka in ga drže v zemlji, kako postane vsled tega gospodarstvo z dušikom zelo preprosto in kako se da vsled tega prihraniti poraba dragega, umetnega dušikovega gnojila. To se lahko doseže na ta način, da pridelujemo v večjem obsegu metuljnice in sicer tako, da ž njimi posejemo vsaj kakih 15% vse naše poljske zemlje — in z živinorejo v večjem obsegu.

Če pridelujemo metuljnice v takem obsegu, lahko s pomočjo ostankov korenin in primerne množine hlevskega gnoja, ki ga dobimo iz sena metuljnic in slame žitnih rastlin, gospodarstvo z gnojem uredimo na ta način, da ostanejo polja v najboljši moči, da ne potrebujemo mnogo umetnega gnojila, pred vsem ne dragega solitra in da nam pri vsem tem žitne rastline vendar dajejo lepe pridelke. Na ta način lahko primerno uredimo dajanje in jemanje rastlinskih redilnih snovi, ni nam treba zemlje odirati in tako si nazadnje pri takem načinu gospodarjenja pridobimo finančno ugodne uspehe.

* Fosforjeve kisline smo dali 70 kg, kalija pa 87 kg na hektar. Uspeh pri gnojenju s kalijem in fosforjevo kislino ni bil ravno poseben, le dušik je dal večje pridelke.

O goveji in svinjski krmi.

II.

V letih, ko je skoro nemogoče posušiti krmo se zatečemo k takomenovani kisli krmi ali sladki stisnjeni krmi. Pri obeh načinih krma zavre in zato moramo pri njih računati s precejšnjo izgubo (do 50%). Če se godi to vretje pravilno, nastane mlečna kislina, sicer tudi jesi-hova in maslova kislina, ki ima neprijeten duh.

Govedo te krme, kakor hitro se na njo navadi, ne jemlje ravno nerado. Večja množina te krme pa živini škoduje, zato se naj taki krmi, kadar se poklada, primešata vsaj dve tretjini suhe krme. Na čas brejim kravam in teletom pa ga ni dobro dajati. Najbolj primerno je za pitanje živine.

Vpliv kisle krme na mleko je samo v toliko škodljiv, ker trpi vsled take krme kakovost mleka, posebno pa njegov okus.

H krmi, ki ima zelo malo redilnih snovi, prištevamo slamo in pleve. Slama žitnih rastlin ima zelo malo beljakovine in zelo mnogo lesenih vlaken. Nje vrednost je v prvi vrsti v tem, da se daje kot dodatek, kar je posebno pri prežvekovavcih važno.

Dobro namreč služi slama, kadar delamo mešanice močnih krmil, ali če moramo dajati krmila, ki imajo zelo mnogo vode. Vrednost slame je v prvi vrsti odvisna od časa njene rasti. Zato je poletna žitna slama mnogo boljše ko zimsko. Tudi je umljivo, da ima slama, pomešana s plevelom in deteljo, več redilne vrednosti, ko čista slama.

Slama stročnic ima mnogo več redilnih snovi ko žitna in je enako vredna srednjemu senu. Med žitnimi plevami so najboljše ovsene in pleve ječmena, ki nima res. Pleve resastih žit pa boljše ne krmimo, ker bi ostro resje lahko povzročilo vnetje. Mnogo boljše od žitnih rastlin so pleve stročnic: n. pr. graha, grašice, boba i. t. d.

Korenje in gomoljaste rastline imajo zelo mnogo vode, a malo redilnih snovi. Njih prebavnost je precej velika, vendar pa imajo malo rudninskih snovi (apna). Vsled svoje velike množine vode povzročijo te rastline, če jih krmimo v veliki množini in dolgo časa zaporedoma, da živalska prebavila oslabijo, posebno tedaj, če dobiva živina poleg njih malo suhe krme.

Vrednost raznega korenja je zelo različna. Najboljši je žolti koren, potem pride rona ali pesa in nazadnje bela ali strniščna repa. Krompir je bolj redilen ko repa in tvori glavni del svinjske piče; pri plemenskih svinjah in prašičkih pa ne sme nikdar biti glavna krma, ker je preenostranska krma (škrob), ki ima malo beljakovin in apna. Kakor hitro začne krompir v spomladi poganjati (cimiti), se nabira strup solanin v cimih, ki se morajo torej pred kuhanjem odstraniti.

Zelo redilni krmilski dodatki ali močna krmila. K najboljšim močnim krmilom spadajo različne vrste žit. Zrnje žit ima mnogo redilnih snovi, je okusno in tečno in zato je živina rada jè. Med žiti so najvažnejša sledeča: oves, ki je za vzrejo mlade živine naravnost neobhodno potreben. Tudi za bike in merjasce je oves, posebno v glavnem času pripuščanja, zelo ugoden. Ker ima jako mnogo fosforjeve kisline in apna, vpliva zelo ugodno na rast kosti.

Koruzi, ki je bolj razširjena in bolj ceno ko oves, se zelo pogosto rabi za krmjenje pitanske in delavne živine. Tudi je zelo dobra piča za pitanske svinje.

Ječmen je zelo dobra krma za svinje vsake starosti. Kadar odstavimo prasce, oziroma kot prva krma za mlekom prasice, nam pri njih ječmen zelo dobro služi. Tudi je zelo dober za molzne krave in prasice s prasci.

Rž lahko povzroči, če se daje v večjih množinah, motenje prebave. Tudi moramo paziti, ker se v rži večkrat nahajajo rožički in seme kokolja. Prvi povzročajo, da živina zvrže, drugo pa povzroča večkrat vretje prebavil.

Seme stročnic (boba, fižola, graha) je vsled svoje velike množine beljakovine mnogo bolj okusno ko razna žita. Ker pa so stročnice zelo težko prebavne, jih ne smemo krmiti v velikih množinah naenkrat. Pomešane s krmili, ki imajo malo redilnih snovi (krompirjem, repo) pa se zelo dobro izrabijo. Najboljše so za pitanje živali.

Otrobi in krmilne moke imajo približno enako krmilno vrednost, kakor razna žita. Otrobi imajo malo apna, zato pa zelo mnogo fosforjeve kisline. Otrobi so z ozirom na svojo

redilno vrednost nekoliko dragi, ker se v novih mlinih zelo oberejo. Zato je boljše jemati grobe otrobe ko fine. Tudi se večkrat pomešajo z riževimi luskinami, zato se naj vedno kupujejo z garancijo. Otrobi in krmilne moke spadajo med one odpadke, ki povzročijo, če jih dolgo in v velikih množinah krmimo, da prebavila živine oslabilijo. Za molzno živino so posebno ugodni pšenični in rženi otrobi.

Oljne prge imajo zelo mnogo beljakovin in tolsče. Lahko so prebavljive in zaradi tega posebno porabne za molzno in pitansko živino, manj za mlado in delavno. Razne prge, posebno kokosove in palmove, se rade skisajo in potem povzročijo vretje prebavil ali pa neugodno vplivajo na mleko in maslo. Plesnjive ali gnile prge so nevarna piča. V trgovini se prge dobivajo v dveh oblikah, ali cele ali pa zmlete v moko. V prvi obliki se boljše držijo in se teže ponarejajo. Moka iz prg se naj vedno kupi z jamstvom. Najboljše so lanene, ki tudi mladi živini zelo godijo.

Pivove tropine imajo zelo mnogo vode, a so lahko prebavljive. Vendar se naj dajejo kolikor mogoče sveže, ker se zelo rade skvarijo. Suhe se drže dalje časa. Najboljše so za molzne krave in za odmolžo. Plemenske živini ne prija. Suhih pred krmljenjem ne smemo zamakati, ampak jih moramo skrmiti suhe, pomešane z rezjo ali repo.

Droži iz žganjarj se krmijo tudi govedom, izjemoma svinjam. Vrednost teh droži se ravna po prvotni snovi in sladu. Vedno imajo zelo mnogo vode (do 96%) in zato se lahko dajejo samo odrastlim govedom. Paziti pa moramo, da jih dajemo, dokler so še sveže in tople, ker se sicer, kakor pivove tropine, hitro skisajo in postanejo zdravju škodljive. Dalje moramo gledati, da v takem slučaju damo več suhe krme in da je posoda, iz katere se daje, snažna. Najbolj prija pitanskemu govedu. Večkrat se krmijo slivove droži, ki še imajo koščice, svinjam. Koščice pa lahko zelo škodujejo prebavilom, zato jih moramo prej izbrati.

Sladovi trosi imajo zelo mnogo beljakovine in so lahko prebavna piča za molzne krave, pitansko živino in v malem obsegu tudi za mlado živino. Biti morajo svetložolti, ne prašni in imeti prijeten duh in okus. Shranjevati se morajo na suhem, zračnem kraju, ker sicer splesnijo in se pokvari. Molznim kravam in pitanskemu govedu se lahko dasta po 2 kg na dan. Za breje krave so manj priporočljivi. Predno jih krmimo, jih moramo zamočiti z vodo in nato zmešati z rezjo.

Mleko prihaja v poštev neposneto in posneto. Mleko, ta glavna hrana mladih živali, se vsled svoje ugodne sestave in lahke prebavnosti ne da nadomestiti z nobeno drugo pičo. Ker se rado skisa, se naj krmi sveže. Skisano in pokvarjeno mleko povzroči pri mladi živini motenje prebave, napetje in drisko.

Mleko živine, ki je imela nalezljive bolezni (tuberkulozo vime, kugo na gobcih in parkljih) prenese te bolezni tudi na druge; če se prekuha, izgine ta nevarnost. Kislo mleko je, kakor sirotka, dobro za stare svinje. Posneto mleko je bolj težko prebavno ko polno mleko; teletom se lahko daje šele tedaj, ko so stara najmanj 6 do 8 tednov. Isto velja za prašičke; sicer pa omenim kar tukaj, da posneto mleko za odstavljenе prašičke ni potrebno.

Umetna krmila, ki se z veliko reklamo in lepo donečimi imeni ponujajo in vsiljujejo (n. pr. Lucullus, Molko, Z-Futter) so navadno mešanice cene krmilne moke z odpadki iz mesnic (krvjo).

Kakor se je v poskušališčih dokazalo, so z ozirom na svojo redilno vrednost skoro za polovico predraga.

Razen tega je precejšnji del teh krmil zelo dvomljivega pokolenja in lahko naravnost zdravju škoduje. Zato naj vsak živinorejec dobro premisli, prej ko bo kupil krmila, o katerih ne ve, kako so sestavljena.

Ravnotako z veliko reklamo ponujani živalski praški niso nič vredni, ker so mešanica dražilnih snovi, ki si jih vsak živinorejec, če jih ravno potrebuje, lahko sam ceneje kupi.

Ti praški so navadno sestavljeni iz Glauberjeve soli, kopreca, janeža, borovice, encijana, kalmusa. Če ima krma dovolj redilnih snovi in če se pravilno krmi, potem taka dražila niso potrebna. Če pa je krma manj vredna, potem tudi noben prašek nič ne pomaga.

pl. Naredi.

Pripravljanje razne krme.

Z različnimi načini pripravljanja krme skušamo navadno povzdigniti njeno prebavnost, povišati okusnost krme, dati različnim redilnim snovem poživljajoči učinek ali pa mu vzeti škodljivega. Ta uspeh se doseže v večji ali manjši meri.

Pri vsakem načinu pripravljanja pa moramo pomniti, da zahteva vsako pripravljanje čas in denar in da se živina, če ji vedno dajemo umetno pripravljeno krmo, prav rada razvadi — oslabijo ji prebavila in sploh vse telo — in vse to škoduje. Razno motenje prebave in bolezni goveda in svinj, kakor tudi neugodni vpliv na mleko ima svoj vzrok v pomanjkljivi pripravi krme.

Vsak način priprave krme mora imeti namen, dati živini kolikor mogoče naravno, tečno hrano in zagotoviti, da se živila v kolikor se da veliki meri izrabijo.

Načini pripravljanja krme, ki so najbolj navadni, so naslednji: 1. drobljenje (rezanje, zdrob, mletje), 2. mehčanje in kisanje in 3. parjenje in kuhanje.

1. Drobljenje krmil. Z zdrobljeno krmo se živini olajša žvekanje in požiranje; prej so ljudje tudi mislili, da se s tem olajša prebava, a to ni prav nič res.

Res je sicer, da se zdrobljena krma lažje prežveče, a pri tem se ne prepoji dovolj z ustno slino in to je velike važnosti. Žvekanje je naravno in potrebno delo živali in to se naj na umetni način ne omejuje. Čim bolj se kaka krma ali jed prežveče, tem bolj se prebavi!

V vseh slučajih, v katerih je priporočljivo, krmo zdrobiti, se krma ne sme zdrobiti tako zelo, da bi postalo žvekanje zelo ali popolnoma nepotrebno, tako da bi živina požirala krmo kar celo in neprežvečeno. To velja posebno za svinjsko pičo.

Tudi se drobi krma zato, da se pri krmljenju razne snovi gosto pomešajo med seboj in da se s tem poveča okusnost, prebavnost in izraba raznih krmil, iz katerih je krma ali piča sestavljena.

Rezanje suhe krme (sena in slame) se vrši pred vsem v ta namen, da lahko z rezjo druga krmila temeljito pomešamo. To delo je posebno tedaj važno, če moramo skrmiti velike množine manj okusne in manj vredne suhe krme (slame, kislega, grobega sena), kar pa se navadno posreči le tedaj, če jih zrežemo in s pomešanjem z drugimi krmili (n. pr. peso) naredimo bolj okusne. Tudi pri prehodu od suhega krmljenja na zeleno in narobe, je priporočljivo, če dajemo najprej oboje zmešano in le počasi preidemo na popolnoma suho, oziroma popolnoma zeleno krmo.

Vendar pa se suha krma ne sme nikdar tako daleč zrezati, ča bi rezi živali ne prežvečile.

V tem slučaju bi bila ravno predrobna rez kriva, da bi se krma premalo prebavila in izrabila.

Dolga krma se vedno boljše prežveče in pregrize ko kratka, ker se ne da prej požreti, dokler ni pregrizena in zaradi tega se dobro preslini in pripravi za prebavo.

Če se krmi zelo kratka in mehka rez, je večina niti ne pride v vamp pri prežvekovavcih in se zato potem niti ne prežveče več. Zato je v vseh slučajih, kadar se daje dobro seno, ali navadna zelena krma ali če iz gospodarskih razlogov ni potrebno dajati slamo, pripravljane rezi potrata dela.

Nadaljnja škoda pri krmljenju rezi je ta, da se krma ne prihrani, ampak prej še trati. Govedo žre tako dolgo, dokler ni vamp poln in popolnoma jasno je, da se to prej zgodi pri dolgi krmi ko pri kratki, ki se ozko in na gosto stisne.

Pri rezanju zelene krme se izgubi tudi zelo mnogo sokov in živina ne more pustiti strupenih rastlin, kar ji je mogoče, če je krma dolga. Zato se naj zelena krma le v izrednih slučajih zreže, n. pr. dolga koruznica.

Drobljenje in mletje zrnja je priporočljivo tedaj, če hočemo govedom ali svinjam krmiti zrnje z zelo trdimi lupinami. Celega zrnja (koruze, ječmena i. t. d.) namreč govedo ne prebavi dovolj, kar se lahko opazi celo pri starejših svinjah, posebno če niso že od mladosti vajene na redno grizenje.

Zdrob pa naj ne bo nikdar tako fin, da bi ga živina ne žvekala.

Da bi kako zrnje popolnoma zmleli, to se ne priporoča, ker taka krma, posebno če jo dajemo dalje časa, hudo oslabi živalska prebavila. Sicer pa moramo pri tem še vpoštevati neprimerno večje delo, ki ga imamo z mletjem.

Tudi je teže krmiti meljo. Če jo pomešamo suho z rezjo, je gre velik del pod nič, tudi pride v dihala živine in povzroča kašelj. Da se vse to ne zgodi, jo moramo zelo zamočiti in potem se sprime, kar pa je tudi neprijetno.

Če krmimo rženo moko, se lahko zgodi, da se živini v želodcu sprime v kepe, kar lahko zelo škoduje ali vsaj občutno moti prebavo.

Tudi ostanejo vsled tega na posodi ali jaslih mokri ostanki, ki se začno kisati in povzročijo motenje prebave, če pridejo z drugo krmo v živalski želodec.

Po mnogih krajih imajo navado, da dajejo moko s pitjem. Tudi ta način krmljenja ima svoje zelo neprijetne strani, ker dobi z njim živina večkrat mnogo več vode v sebe, ko pa ji je dobro.

Če ne pazimo zelo natančno na snago, se ostanki moke radi skisajo in začnejo razkrajati, v tej obliki pa so zdravju zelo škodljivi.

Največja nevarnost pri krmljenju s pitjem pa je ta, da se taka vodena godlja prehladno požira in ne preslini in prežveči skoro prav nič. Tako pride naravnost v devetogub in sirišnik, ne da bi prišla v dotiko s suho krmo v vampu in se pri tem dovolj pomešala z njo.

Tudi se je že opazilo, da kažejo krave, če jih dalje časa na ta način krmimo, preveč masti in da so vsled tega manj rodovitne.

Razno korenje in gomolje razrežemo v ta namen, da olajšamo živini žvekanje. Seveda ga ne smemo razrezati tako zelo, da bi vsled tega postalo žvekanje nepotrebno.

Raznih okusnih in redilnih sokov se izgubi tem več, čim bolj se taka zelena krma drobno razreže. Najboljše je, če jo režemo v obliki plošč in ne na dolgo. Stroji, ki peso tako daleč zdrobijo, da je prava kaša, so naravnost škodljivi. Omeniti bi še bilo treba, da postanejo okopavine, če leže dalje časa zrezane na zraku, rjave, kar jim škoduje; zato se morajo zrezati šele neposredno pred krmljenjem.

Če leže taka kaša ali reži dolgo časa na zraku, dobijo kaj radi kisel duh ali okus, kar pa bi naj ne bilo.

Svinjam se naj nobeno korenje ne reže, ker imajo že od narave tako dobro in primerno zobovje, da je za njih to delo popolnoma nepotrebno, ker ga same dobro opravijo.

Mehčanje in kisanje ima svojo vrednost pred vsem v tem, da postanejo z njim razne krmilne snovi bolj okusne in tečne. Sicer pa je splošno bolj priporočljivo suho krmljenje, ker se pri njem počasi je, krma boljše prežveče, bolj preslini, ker se prebavilni soki ne razredčijo z vodo in krma ne gre tako hitro skozi prebavila, tako da se boljše izrabi.

Zato se suha krma sploh boljše prebavi, neglede na to, da večini živali, pri tem niso izvzete niti svinje, boljše godi ko mokra.

S posebnim poskusom se je pri kravah našlo, da so suhi otrobov porabile skoro še enkrat toliko ko mokrih in da so pri krmljenju mokrih otrobov vzele manj vode in seveda dale tudi manj mleka ko ob suhi krmi.

Pri poskusu s svinjami se je dognalo, da se zrnje najslabše izrabi, če je zamočeno.

Zamakanje in kisanje suhe krme, ki je tu in tam običajno, ima namen povišati prebavnost porabljenih krmil, kar pa se nikakor ne zgodi.

Prevreta krma ima navadno kiseljast okus; tudi se je opazilo, da krave ob taki krmi ne dajejo dobrega mleka, posebno tedaj ne, če se ne pazi dovolj na snago in krma dalje časa obleži.

S parjenjem in kuhanjem skušamo pred vsem ona krmila, ki imajo zelo mnogo škroba (n. pr. krompir) narediti lažje prebavna. Ta namen se pri krompirju res doseže, ker pri tem škrobova zrna nabreknejo, tako da imajo prebavilni soki lažji dostop.

Tudi se krompir pari v ta namen, da se pri tem njegov strup, imenovan „Manin“, izluži in postane neškodljiv.

Parjenje je boljše ko kuhanje, ker je cenejše; zanj se namreč porabi manj kuriva. Preveč se pri njem piča ne more izlužiti, tudi se ob dnu ne osmodi.

Pri raznih vrstah repe je kuhanje — tudi pri svinjah — nepotrebno, ker je večina njenih redilnih snovi lahko razkrojljiva in ker so surove bolj tečne in zdrave ko kuhane. Naredi.

Obiranje in spravljanje sadja.

Sedaj ko se bliža čas spravljanja sadja, bo pač umestno, da podamo nekoliko nasvetov o strokovnem obiranju in spravljanju sadja. Vsako leto ob tem času se lahko čujejo pritožbe od trgovcev s sadjem, ki potujejo po naših krajih, da se na Štajerskem prideluje sicer mnogo lepega in dobrega sadja, da pa ga ne znamo primerno spravljati.

Prva, velika napaka se naredi navadno že pri spravljanju s tem, da se vse sadje, kakor se je zbralo, zmeče brez ozira na posamezne vrste skupaj na en kup, da se ne razberejo vrste (sorte), ali kakor pravijo trgovci in trgovsko izučeni ljudje, da se sadje ne sortira. V takem kupu leže skupaj zgodaj in pozno zrele vrste in tako se zgodi, da začno zgodaj zrele vrste prejšnji in od njih preide gniloba tudi na pozno zrele vrste. Seveda je tudi cena raznih sort različna in kupec in sadjar se bosta prej za ceno pogodila, če je sadje lepo pregledno razbrano v posamezne vrste. Že pri zbiranju se naj gleda na to, da pride neznatno drobno sadje naravnost v stiskalnico za mošt in da se le boljše razbere v tri vrste, oziroma tri velikosti. Štajerska lahko pri rejnetah tekmuje z vsemi drugimi deželami, tudi s Tirolsko, da pa zanje ne dobivamo cen kakor se dobivajo na pr. na Tirolskem, tega je krivo samo naše pomanjkljivo spravljanje sadja. Vsako leto sem imel priliko govoriti z nekolikimi velikimi dunajskimi izvažavci sadja o tej stvari. Vsi so rekli, da kupujejo potrebno sadje rajši na Tirolskem ko pri nas, dasi so pri nas nekatere vrste lepše ko na Tirolskem. Vzrok tiči samo v spravljanju. Kupec se lahko zanese, da bo kvaliteta sadja, ki ga je kupil na Tirolskem, res taka, kakor je označena na zaboju. Tako lahko zaboje z mirno vestjo iz Dunaja odpošlje neodprte na vse kraje. Tako si prihranijo zamudno in drago spravljanje poslanega sadja v skladišča, odpiranje zabojev, sortiranje in zopetno ekspediranje. Naravno je, da lahko trgovec pri takem sadju plača tudi višje cene. Če pa pri nas vprašamo sadjarja, zakaj svojega sadja ne razbere po vrstah in velikosti, nam navadno odgovori, da se to delo ne plača. Naj nam pokaže majhen račun, koliko je na tem resnice. Sadjarju se ponudi od katerega izmed mnogih prekupcev za njegovo lepo in dobro namizno sadje 14 do 16 v za 1 kilogram in sadjar je s to ceno zadovoljen pod pogojem, da kupec sam sadje odpremi. Take cene so se lansko leto v resnici plačevale za ananas rejnete, zlate rejnete, belfler i. t. d. Primerno odpremljene pa so se plačevale te vrste velikim trgovcem lansko leto takole: kanada rejnete po 40 v, ananas rejnete po 50 do 60 v, kakoršna je pač bila velikost, zlate rejnete in belfler in druge namizne vrste pa so dosegle poprečno 30 do 50 v 1 kilogram. Poslati jih je bilo treba v oktobru in novembru, torej ob času, ko se da sadje trgati in spravljati še sveže in vsled izhlapevanja še ni izgubilo nič teže. Če vzamemo za poprečno ceno pravilno odpremljenega sadja le 30 v, zasluži trgovec, ki sam odpremi sadje, kakor je treba, pri zaboju s 50 kg čistih 7 K 50 v, ker da veliki trgovec zaboje, leseno volno in popir vsak čas brezplačno na razpolago. Jasno je, da lahko tudi popolnoma nevajen delavec vsak dan odpremi najmanj pet do šest takih zabojev. Sedaj pa si lahko vsak sadjar sam izračuni, ali se pravilno odpremljanje sadja plača ali ne.

O spravljanju in odpremljanju še par besed. Pravo namizno sadje se razbere v tri velikosti in vsaka velikost pride v poseben zaboj. Vsebina vsakega zaboja se na pokrovu natanko označi, n. pr.: kanadske rejnete I, ananas rejnete II, zlate rejnete III. Občutljivo namizno sadje, n. pr. ananas rejnete, gravensteiner, charlamovski, londonski peping, belfler i. t. d. se morajo oviti in spraviti v leseno volno ali popirjeve odrezke. Vrste z debelo lupino, kakor Ribstonov peping, landsberške rejnete, kanadske rejnete, Baumanove in Damazonove rejnete se posebe ne ovijajo, ampak samo spravijo v leseno volno ali popirjeve odrezke.

Temeljna pravila za primerno odpremljanje sadja so torej sledeča: Pri zbiranju se naj manj vredno sadje takoj odbere za stiskalnico in le lepo, dobro ohranjeno sadje odpremi. Posamezne sorte pridejo posebe v skladišče. Pri odpremljanju glejmo na to, da razberemo vsako sorto po velikosti v tri vrste in denimo v vsaki zaboj le po eno vrsto vsake sorte ter označimo sorto in veli-

kost na pokrovu zaboja. Občutljive vrste se posebe ovijejo, trdolupaste pa kar spravijo v leseno volno ali popirjeve odrezke. Spravljanje v zaboje ni tako težavno, kakor marsikdo misli. Na dno zaboja pride najprej plast lesene volne, ob straneh pa seveda trd popir. Sadje se vlaga po sortah in velikosti v zaboje v vrstah (rajžah). Vsi prazni prostori se skrbno zamašijo z leseno volno, da pride sadje na trdno in se ne more premetavati. Na vrh pride zopet lega lesene volne. Če je zaboj dobro spravljen, ne sme iz lege sadja, če postavimo zaboj na stran, pasti ne eno jabolko.

Če se bomo ravnali po vsem tem, bomo za naše izborna sadje gotovo dobili še enkrat toliko in dobiček ne bo šel v žepe prekupcev, ampak v žep sadjarja in tam bo ž njim plačano pravo delo in trud. Herzog.

Udeležba kmetov pri vojaških dobavah v letu 1910.

Kmetijski svet je v svoji 14. seji leta 1910. naprosil visoko c. k. poljedelsko ministrstvo, naj v bodoče naznani kmetijskim korporacijam, v koliki meri so se kmetovavci udeleževali vojaških dobav v raznih kategorijah.

Poljedelsko ministrstvo je spoznalo upravičenost te želje in je s pomočjo podatkov, ki jih je dobilo od c. in k. kornih intendanc, sestavilo deset tabel, iz katerih se lahko zelo natančno vidi način dosedanjih dobav in mera, v kateri so se je udeležili kmetovavci in trgovci. Te tabele se bodo odslej izdajale redno vsako leto.

Pri dobavi posameznih vrst kmetijskih pridelkov so bili kmetovavci udeleženi v sledeči meri in na naslednji način. Sami so dobavili pšenice 2 odstotka, rži 53 odstotkov, ovsa 56 odstotkov, sena 48, steljne slame 52, posteljne slame pa 58 odstotkov potrebne in zahtevane množine, torej razen pšenice, ki so jo skoro izključno dobavili trgovci in prekupci, nekako približno polovico potrebne množine. Ta množina je bila z ozirom na kratek čas, ki je bil na razpolago in z ozirom na razmeroma malo razviti trgovski duh pri naših kmetovavcih zelo zadovoljiva in dokazuje, da bo našim kmetovavcem, če bodo imeli resno voljo, zelo lahko mogoče v razmeroma kratkem času oskrbovati vojaške dobave brez trgovcev in prekupcev popolnoma samostojno v celem obsegu.

Iz tabel lahko tudi posnamemo poprečne cene, ki so se plačale za razne vrste dobavljene blaga; iz tega pa se tudi vidi vsa neresničnost trditve socialnih demokratov v državnem zboru, da so kmetovavci dobili posebno ugodne cene. Iz tabel se jasno vidi, da ta način direktne dobave in zagotovitve nikakor ne podražuje oskrbe vojaštva z živili in drugimi potrebščinami, ampak naravnost nasprotno, pri čemer pa še niti ne vpoštevamo brez dvoma boljše kakovosti naravnost dobavljenega blaga. Tudi nismo vsčeli dejstva, da so razni trgovci in prekupci z ozirom na direktno konkurenco kmetovavcev nastavili svoje cene vedno z ozirom na vsakokratno tržno ceno svoje cene zelo nižje, kar je naredilo vojaške dobave cenejše (to se sicer žalibog ne vidi) in za kar se ima vojaška uprava zahvaliti edinole udeležbi kmetovavcev pri dobavah.

Za Štajersko, Koroško, Krnjsko in Istro prihaja v vpoštev pri dobavah okrožje tretjega kora; v denarni vrednosti so tukaj kmetovavci zasedli 56% vse dobave, ostalih 44 odstotkov so še dobili prekupci in trgovci. V okrožju osmega kora (južna zapadna Češka), devetega (severna vzhodna Češka), četrnajstega (Gornja Avstrija) in pri vojaškem poveljstvu v Zadru pa so kmetovavci izvršili skoro vso ročno, uzančno in konkurenčno prodajo (94—100 odstotkov denarne vrednosti) sami in so na ta način popolnoma iztisnili prekupce in trgovce. Samo v Galiciji, kjer so kmetovavci skoro popolnoma odvisni od židovskih trgovcev, je bila direktna udeležba manjša ko pri nas, kar je manj častno in samo kaže veliko pomanjkljivost in nerazvitost zadrugištva in njegove organizacije.

Da se pri vsaki novi uvedbi pokažejo razne neprijetne stvari — otroče bolezn — to je lahko umljivo. Ena teh neprijetnosti je določitev temeljne cene pri sklepanju dobavitvene pogodbe.

Po določbah c. k. ministrstev se ravna temeljna cena dobavljenega blaga po tržni ceni blaga, ki velja istočasno na v poštevi prihajajočih sejmih, torej pri tretjem koru tržna cena v Gradcu, Ljubljani, Celovcu i. t. d.; ta cena se

ravna (regulira) po spremembah, ki jih dožive tržne cene med tem časom. Mi pa prav dobro vemo, kako netočno in nezanesljivo se pozveduje po tržnih cenah in kako hitro in lahko se tržna cena spreminja, posebno pa pri senu in slami. Slaba pota, poraba vprege pri poljskem delu, vse to lahko povzroči, da pride kak tržni dan na trg manj blaga in da poskoči cena za 2 do 3 K pri metriskem stotu. In če pride enkrat preveč blaga na trg, pa cena zopet hitro pade. Mali odjemavci imajo kmalu dovolj, veliki pa, ki kupujejo večino potrebnega blaga naravnost, kupijo na trgu samo tedaj, če je blago ceno. Torej čakajo. Kmet, ki ima daleč domov, ki je izgubil dan in plačal razne s potjo na trg spojene izdatke in pristojbine in ki tako nujno potrebuje denar, da ne more blaga peljati nazaj, proda za vsako ceno; tako se je letos za metriski stot sena plačevala malenkost 2 K 40 v in celo še manj. Tako spremenljive cene pa ne morejo biti podlaga za določitev temeljne cene pri rednih dobavah. Razen tega se večkrat pripelje seno, ki nima potrebne skladiščne kakovosti, kakor jo zahteva vojaška uprava. Tako blago pa niža ceno, ki se naj določi kot temeljna cena, ker vpliva zelo neugodno pri določanju poprečne tržne cene.

Ker vemo, kako na žitnih borzah, kjer pade cena le vsled velikanskih ponudb in gre kvišku le vsled velikega popraševanja, igravci na borzi cene umetno „regulirajo“, koliko lažje stori to kaka mala dogovorjena družica z malimi sredstvi na razmeroma malih mestnih sejmih.

To dejstvo je povzročilo, da zastopniki c. k. štajerske kmetijske družbe letos niso mogli skleniti pogodbe z intendanco tretjega kora. Na podlagi tržnih cen, ki so znašale poprečno 3 K 90 v za metriski stot, so gospodje intendantovi dovolili še razne priboljške, tako da bi znašala temeljna cena za Gradec le 4 K 70 v. Ta cena se plača pri magacinu, torej so v nji že vsčeti stroški za stiskanje, dovoz k železnici in k skladišču, vozina in vžitinski davek, ki znaša pri 100 kg 34 v. Umevno je, da s tako ceno v današnjih razmerah stroški za pridelovanje nikakor niso povrnjeni. Razen tega je bilo zastopnikom znano, da se v krajih, ki so trpeli vsled suše in od trgovcev posameznim osebam ponuja od oddajne postaje 5 K do 5 K 80 v za metriski stot sena in zaradi tega so pri magacinu morali zahtevati temeljni ceno 6 K. Ker vsled ministrskih določb ni bil mogoč sporazum, se je morala odločba o tem prepustiti c. k. vojaškemu ministrstvu, ki bo pač moralo v tem slučaju ugoditi zahtevam kmetovavcev. Če bodo graške tržne cene šle kvišku, bo zvišana tudi temeljna cena, ki zagotavlja domačim dobavnikom lepe in zadovoljive prejeme.

Da pa se zadrugam ali zadrugi zvezam omogoči prevzemanje dobav, je potrebno, da vsi kmetje, ki imajo slamo ali seno odveč, to takoj naznani svojim zadrugam in te svojim zvezam. Kmetje, ki doslej še niso člani nobene zadruge, lahko svoje zaloge prijavijo naravnost pri zvezi gospodarskih zadrug v Gradcu, Franzensplatz 2, ali pri zadrugi za vnovčevanje kmetijskih pridelkov v Gradcu, Schönaugasse 9. Vsak član c. k. štajerske kmetijske družbe je ob enem tudi član Zveze gospodarskih zadrug v Gradcu.

Temeljne cene, ki pa se bodo najbrže še zvišale, znašajo za Gradec pri senu 6 K, steljni slami 5 K, posteljni slami 5 K 50 v, za Maribor pri senu 5 K 50 v, steljni slami 4 K 50 v, posteljni slami 5 K.

Čakanje in zavlačevanje pri tej stvari ne bo prineslo nobene koristi, ampak le k večjemu škodo, ker bi se potem dobav polastili drugi krogi in bi kmetje, za katere je ta stvar v prvi vrsti, lahko potem samo še gledali skozi prste. J. Regula.

Gospodarske drobtine.

Goske. Že v rimski zgodovini so si pridobile gosi za časa vojske z Galci nesmrtno slavo. Sedaj pa se govori vedno le o „neumnih goskah“. Goska pa je znana kot dobra tovarišica; redko-kedaj se odstrani posameznica od svojega krđela. Pri nekem posestniku sta bili dve gosi; naenkrat zgine ena. Začelo se je sumiti na krađe; zapuščena goska pa je vsak dan pred neko hišo neprenehoma kričala. Gospodar, ki je to zapazil, se poda z nekim občinskim funkcionarjem v stanovanje dotične hiše in ni bilo treba iskati dolgo. Veselo sta se tovarišici goski pozdravili; kajti nič jih ni brigalo, kaj se bo zgodilo s prijateljem tako po ceni pridobljenih gosi. Tierfreund.

O krmljenju perutnine. Kakor vse druge živali pri biši, tako se mora tudi perutnina krmiti le ob določenem času; ne verjel bi marsikdo, kolike važnosti je red tudi pri krmljenju perutnine pri dosegu povoljnih uspehov. Kuram, ki pridno nesejo in ki se mesijo, je treba več hrane, če je ne morejo več same dobiti v naravi. Pa tudi preveč krmiti ni dobro; če je kura predebela,jenja nesti, ravno tako, kakor se predebela druga živina (govedo, svinje, konji) ne obreji tako zanesljivo, kakor v naravni kondiciji.

Po Sprattovem koledarju.

Zborovanja podružnic.

— Kmetijska podružnica za ptujsko okolico naznanja tem potom svojim udom, da priredi 24. septembra t. l. drugi poučni izlet in sicer na posestvo štajerske hranilnice v Podlehniku. Udje, ki se želijo udeležiti tega izleta, naj to naznanijo pisмено ali ustmeno najkasneje do 20. septembra podružničnemu tajniku Zupanu. Da bode mogoče priti ob 2. uri popoldne v Podlehnik, bo treba iti iz Ptujaja vsaj ob poldne. Sestanek je pri gosp. Zupančiču v Ptujaju. Tisti udje, kateri imajo konje, so prošeni, da dajo voze na razpolago, ker bi se drugače s hojo potratilo preveč časa. Ponuja se tu prilika, videti marsikaj zanimivega in poučnega v vseh panogah kmetijstva, zatorej se pričakuje obilna udeležba.

Zupane.

Iz podružnic.

K zborovanju funkcionarjev spodnještajerskih podružnic v Poljčanah, dne 20. julija 1911.

Zborovanje so sklicali slovenski zastopniki osrednjega odbora c. k. kmetijske družbe gospodje Franc Robič, Jožef Mursa in Franc Thaler na prizadevanje gospoda župnika Franca Salesa Gomilšeka, tajnika podružnice Mestnje. Predsedoval je spočetka profesor gospod Franc Robič, član osrednjega odbora; za zapisnikarja je bil izvoljen gospod Alojz Sagaj, kaplan in tajnik kmetijske podružnice pri Sv. Lovrencu na Dravskem polju. Po običajnem pozdravu došlih zastopnikov, 29 izmed 50 spodnještajerskih podružnic, je po dnevnem redu prečital svoj referat najprej tajnik Holz (o napakah dose-danjega poslovanja naših podružnic in kako doseči enotno poslovanje in uspešno delovanje; glej članek v današnji številki pod enakim naslovom!); v kolikor so njegova izvajanja opravičena in kakemu namenu služijo, naj si blagovolijo cenjeni čitatelji tolmačiti po svoje; priobčen pa je članek samo radi tega, da se pojasni položaj, o kojem se je govorilo in pisalo precej „za“ in „proti“. Stavil in sprejel se je edini predlog glede udnine, koje vplačevanje je v prvi vrsti do sedaj oviralo vso ostalo delovanje; kajti tam, kjer so z udnino na čistem, tam je gotovo tudi ostalo poslovanje točno. — Na to je govoril po programu ud O. O. deželni odbornik gosp. Franc Robič o različnih subvencijah, ki jih daja kmetijska družba in kako postanejo njih deležne tudi vse spodnještajerske kmetijske podružnice; govoril je še ud O. O. gosp. Josip Mursa o melioracijah, ki so za nas posebno potrebne in kako se naj izvrše. Na to se je razvila debata, ki je postajala čim dalje ostrejša. Predsedstvo je prevzel odbornik gospod Thaler, ker sta se druga dva odbornika bila odstranila. Gospod nadzornik Jelovšek je orisal uspehe mirno, stvarno in pošteno delujočih zadrug in okrajnih zastopov, misleč na bikorejsko in mlekarско zadrugo pri Sv. Lovrencu na Dravskem polju, o kateri je poročal tudi deželni poslanec, gospod župnik Ozmeč, ter okrajne zastope, ki so se z vnemo in uspehom na postavljeni podlagi poprijeli dela pri povzdigi živinoreje. Program je bil sestavljen po vsestranskih potrebah in radi tega ravno za tako pičlo odmerjen čas (od 11. do 1. ure) preobširen; to se je začelo čutiti najbolj, ko se je vnela debata iz najrazličnejših strani, tako, da do svojega referata niso prišli niti gospod župnik Gomilšek: o notranjem delovanju podružnic, (primerno dopolnilo k tajnikovem referatu, ki je bil tudi v ta namen tako prilagoden), niti Fr. Thaler: o vzornem poslovanju podružnic, niti dr. Schmirmaul: kako pospešujemo po kmetijskih podružnicah našo vinarstvo in sadjarstvo. Četudi zborovanje ni imelo zaželenega uspeha, se je vendarle obrnila pozornost na kmetijsko organizacijo, da se bo na njej, ki je poklicana osnovati boljšo bodočnost našim gospodarjem v tej ali drugi obliki, začelo pometati po starem pregovoru. Končno pa se mora konstatirati, da se oficijelni zapisnik uredništvu do sedaj še ni vposlal. Holz.

Sv. Lenart v ormoškem okraju. Zadujo nedeljo je bil v Oslušovcih po večernicah pri g. Kovačecu

precej dobro obiskan poučni shod ormoške kmetijske podružnice. Načeloval je g. Martin Ivanuša iz Huma. Prvi je govoril Tomaž Korpar, ki je posebno opozarjal na nevarnost kuge na gobcu in parkljih. Razkladal je obšino prve pomoči in strogo pozornost. Drugi je poročal podružničnin tajnik v zadevah podružnice. Tretji je nastopil tajnik c. k. kmetijske družbe g. Holz iz Gradca, ki je najprej pojasnjeval oboji poročili ter obširno govoril o velikem pomenu kmetijske družbe, o njenih sredstvih za občno korist, o veliki moči v skupnosti in končno opozarjal na napredek v kmetijskih zadevah i. t. d. Na njegov predlog se soglasno sklene protest in rezolucija proti vinskemu davku, ki se pošlje na višje mesto. Četrti je predaval g. Škrlec iz Vičanece kot vzorni kmetovavec o razvoju kmetijstva, o umnem gospodarstvu in o napredku v vseh teh panogah, priporočal je vsestransko učenje, ki je za gospodarja povsod zmiraj bolj potrebno. Hvalil je tozadevni pouk v šolah in kako je za vsestransko zboljševanje naših razmer skrbeti. Ko so se razdelila še nekatera orodja za rešitev živine, se zahvali gospod načelnik vsem predavateljem in poslušavcem, osobito omeni g. Holza, dalje g. Škrleca, g. Korparja ter g. Kovačecu in g. Venti za pripomoč. Prihodnje poučno zborovanje bode pri Sv. Miklavžu. Snuje se knjigovodski tečaj, ki bode v Ormožu.

M. O.

Uradno.

Odvrnitev nezgod v poljedelskem obratu s stroji.

Vsem občinskim predstojništvom!

Občinskim predstojništvom se zaukaže opozoriti udeležene kroge in korporacije na primeren način kar najhitreje na od Alojza Zamuda in Jožefa Vivoda v Celju sestavljeno in patentirano varnostno pripravo za mlatilnice,

Popis

za Južno Štajersko priporočljivih jablanovih in hruškovih drevesec, katera bodo prodajale deželne drevesnice za sajenje v dobi 1911/1912.

Tek. št.	Vrsta:	a) v Gleisdorfu			b) v Brucku			c) v Celju		
		z visokimi debli	ssrednje visokimi debli	pritlikavci	z visokimi debli	ssrednje visokimi debli	pritlikavci	z visokimi debli	ssrednje visokimi debli	pritlikavci
I. Jablane.										
1	Štajerski mošancelj	8.335	40	—	20	20	—	3.660	1.000	—
2	Baumanova reneta	1.105	5	30	120	—	—	753	278	—
3	Damasonova reneta	15	5	—	—	—	—	1.764	412	—
4	Kanada reneta	10	—	95	—	—	—	757	—	—
5	Beli astrahan	—	—	10	—	—	—	—	—	—
6	Plamenčasti Kardinal	320	—	5	—	—	8	219	150	—
7	Ribstonov Pepping	—	—	—	850	20	12	514	64	—
8	Huberjeva moštnica	740	20	—	—	—	—	27	—	—
9	*Ananas reneta	185	55	180	—	—	—	250	174	310
10	*Zolti Bellefleur	210	13	85	—	—	—	573	22	302
11	*Londonski Pepping	355	—	50	—	—	—	508	80	190
12	*Šampanjska reneta	—	—	—	—	—	—	177	—	—
II. Hruške.										
13	Dielova maslenka	120	20	95	110	10	120	570	35	3
14	Postrovka	10	10	30	—	—	—	—	—	8
15	Dobra Lujiza Avranška	50	8	30	30	5	90	—	—	5
16	Olivier de Serres	—	—	48	—	—	—	227	40	6
17	Pastorovka	35	3	20	240	—	100	385	—	—
18	Salcburgerca	10	—	—	22	—	40	—	—	—
29	Boscova dula	—	—	—	50	—	18	—	—	—
20	*Weilerjeva moštnica	525	190	—	425	—	—	1.955	1.955	—
21	*Tepka	—	—	—	—	—	—	520	—	—
22	*Rumeltovka	—	—	—	—	—	—	100	—	—

Razen navedenih vrst dobe samo kmetski prosivci še 203 orehovih drevesec z visokimi debli, 343 breskvinih z nizkimi (pritlikavimi) debli in ravno takih 84 mareličnih drevesec; drevesnica v Brucku ob Muri ima 1245 črešnjevih in 215 višnjevih drevesec.

Razglas

glede desetmesečnega kmetijskega tečaja na deželni kmetijski šoli v Št. Jurju ob južni železnici.

Ta tečaj se začne početkom novembra t. l. in traja do konca avgusta prihodnjega leta. Sprejme se 28 učencev, med temi 10 brezplačno. Drugi plačajo za celi tečaj po 280 K v polletnih obrokih naprej. Od slednjih si lahko nekateri izprosijo tudi štipendije od okrajnih zastopov, posojilnic i. t. d., ki so se velikodušno dovolile. Za ta znesek dobijo

in jim pojasniti, da odgovarja ta varnostna priprava namestniški odredbi z dne 6. januarja 1908, dež. zak. št. 2, in da se je po poskušnjah v deželni poljedelski šoli v Grottenhofu dne 11. julija t. l. kot zelo namenu prikladna in praktično dobro rabljiva pokazala.

C. k. namestniški svetnik:

Manzano l. r.

Razglas.

Iz deželnih drevesnic v Gleisdorfu, Brucku in Celju se bo oddalo v jeseni 1910 oziroma spomladi 1912 kakih 50.000 sadnih drevesec štajerskim kmetovavcem. $\frac{3}{4}$ od teh se bodo oddale za znižano ceno po 70 vinarjev kmetijskim posestnikom in $\frac{1}{4}$ po K 1.20 nekmetom; pri tem pa niso vračunani stroški za odposiljatev.

Tozadevne prošnje se imajo vložiti pri deželnem odboru in morajo biti potrjene od občinskega urada s pripombo, da je prošnjik kot kmetovavec naseljen v dotični občini. Če se drevesa potrebujejo v jeseni 1911, se mora to posebe povdariti v prošnji in se ima naročiti vsaj do 15. oktobra. Prošnje se morajo vložiti takoj, ko izide ta razglas in se bodo reševale po isti vrsti, v kateri bodo došle.

Več ko 120 drevesec ne dobi noben prošnjik; vsak pa je primoran drevesca zasaditi na svojem posestvu. Oddajala se bodo drevesca le za gotov denar. V slučaju da zmanjka te ali one vrste, se bodo dajala nadomestila, ki se pa morejo tudi zavrtniti; če jih kdo ne mara, mora njih pridelitev takoj odpovedati. Po mogočnosti se morajo sprejeti drevesca od naročnika samega in se drevesca morajo takoj pregledati, če so se pošiljala po železnici. S pritožbami se je obrniti takoj na dotično vodstvo drevesnice; poznejše pritožbe so zaman. (Da se ugoti kolikor mogoče vsem prošnjam in se prihranijo pošiljatve nazaj, je dobro, če se že v prošnji omeni, katere vrste se žele kot nadomestilo, če v slučaju ni več tistih, za katere se je prosilo prvotno).

Navedejo se tukaj samo one vrste, ki so priporočljive za Spodnje Štajersko.

učenci v zavodu ponk, stanovanje, hrano, pranje perila ter zdravniško pomoč. Razne šolske in druge potreščine si morajo nabavljati sami. Natančneje se razvidi iz statutov, kateri se pošljejo na željo.

Sprejemajo se le najmanj 16 let stari Štajerci, ki so s povoljnim uspehom dovršili ljudsko šolo. Prednost imajo starejši od 16 let, ki so že dalje časa pri kmetijstvu sodelovali, zlasti če hočejo ostati kmetje.

Lastnoročno pisane prošnje za sprejem se naj pošljejo najkasneje do 25. t. m. podpisaneemu ravateljstvu. Prošnjam se naj priloži: krstni list, domovnica, odpustnica, oziroma druga šolska spričevala, zdravniško spričevalo glede telesne sposobnosti in zdravja, spričevalo o navedenosti in za deželno prosto mesto tudi spričevalo o premoženjskih razmerah. Kdor je pripravljen vstopiti na lastne stroške, naj to opomni v prošnji.

Ravnateljstvo deželne kmetijske šole v Št. Jurju ob južni železnici, dne 1. septembra 1911.

J. Bellé.

ZADRUGA.

Poročila zveze gospodarskih zadrug na Štajerskem, r. z. z o. p.
Gradec, Franzensplatz št. 2.

I.

Poročila glede blagovnega prometa Zveze.

1.

Nakup vina za deželno vzorno klet.

Zveza gospodarskih zadrug na Štajerskem bo tudi letos kupila za svojo deželno vzorno klet v Eggenbergu pri Gradcu letošnja vina ali naravnost od kadi ali pa prvič pretočena.

Ponudbe se naj blagovolijo poslati pravočasno na naslov Zveze gospodarskih zadrug na Štajerskem v Gradcu, Franzensplatz, št. 2.

2.

Nakup krme.

Zveza lahko kupi večje množine sena v celih vagonih za trdno ceno, ki znaša, kakoršna je pač kakovost, od 5 do 7½ K za metrski stot.

Svoje člane, ki bi lahko oddali seno, pozivamo, naj nam nemudoma pošljejo svoje prijave in naznanijo množino, kakovost in ceno. Ob enem s ponudbo se naj pošlje večji vzorec.

Sporazumno s c. k. kmetijsko družbo smo ukrenili vse potrebno, da se bo lahko nakupila večja množina stikalnic za krmo, ki se bodo pod posebno ugodnimi pogoji ali prodale ali pa za malo odškodnino dale na posodo.

Opozarjamo vse svoje zadrug in člane na dejstvo, da smo vsled pomanjkanja krme po drugih krajih dobili velika naročila na krmo in da lahko kupimo vsako množino zdravega, dobro spravljene, napol sladkega in sladkega govejega sena.

Samoumevno je, da bomo za svoje člane skušali doseči najugodnejše cene in zato še enkrat opozarjamo, da nam nemudoma vpošljete svoje ponudbe.

Ravno sedaj je čas, da pozovejo naše članice svoje člane k skupni prodaji in delajo na to, da se z združenim delom dobi za člane primeren dobiček.

Podrobnejša navodila dajemo drage volje.

3.

Stiskalnice za krmo.

Če naše članice nimajo dovolj priročnih stiskalnic za krmo, jim damo, če imajo na razpolago dovolj veliko množino krme, drage volje primerne stiskalnice ali na posodo ali pa jim jih pod zelo ugodnimi pogoji prodamo.

4.

Prodaja žita za setev.

Zveza gospodarskih zadrug bo od začetka septembra naprej imela na prodaj, dokler bo kaj zaloge, sledeča žita v izborni kakovosti:

Petkušsko zimsko rž, K 27-50, moravski posevek iz 600 m višine nad morjem.

Zimsko pšenico brez resja, K 29—, zelo plodovito, pridelano na graškem polju.

Moravski zimski ječmen, K 24—, Friedrichswerter Mammut.

Zimsko grašico (*Vicia villosa*), K 37—, vse cene za 100 kg netto brez vreče, od južnega kolodvora v Gradcu.

Na željo pošljemo vzorce na ogled. Semensko žito se na Röberjevem stroju za snaženje žita še enkrat temeljito osnaži in zaradi tega so cene nekoliko višje.

Prašanja in naročila se nam naj kmalu pošljejo, ker je zaloga omejena in se zaradi kratkega časa za setev ne more pozneje več naročiti.

5.

Nakup žita za setev in semena rdeče detelje.

Zveza kupuje lepo žito za setev, kakor oves, zimski ječmen, zimsko pšenico, zimsko rž, posebno iz goratih, mrzlih krajev. Tudi išče črni oves dobre kakovosti. V ponudbi se naj navede

množina, cena, teža, višina in lega, v kateri se je žito pridelalo; po možnosti se naj navede tudi sorta. Vsaki ponudbi se naj priloži vzorec, vsaj ¼ kg težak.

Kakor vsako leto, bo Zveza tudi letos kupovala seme rdeče štajerske detelje naravnost od producentov, na kar že danes opozarjamo. Prevzela bo vsako množino, toda samo pod pogojem, da je seme brez predenice in štajerskega pokolenja.

Cena se bo razen po tržni višini, določila tudi po množini plevelovega semena, pred vsem fine predenice.

Ponudbam se naj priloži zanesljiv vzorec.

6.

Otrobi.

Dokler je kaj zaloge, ponujamo:

Pšenične otrobe, debele, 100 kg za 13 K 80 v, na razpolago v decembru t. l.

Pšenične otrobe, fine, 100 kg za 13 K, na razpolago v septembru—oktobru t. l.

Pri vseh teh cenah je računano brutto za netto z vrečo vred in od postaje Gradec.

II.

Izkaz o kontokorentnem poslovanju Zveze gospodarskih zadrug na Štajerskem meseca julija 1911. (Promet z denarjem in blagom).

A. Posojilnice.

Posojilnice	Konto vlog				Konto kreditov			
	Povračila vlog		Vloge		Krediti		Povračila kreditov	
	K	v	K	v	K	v	K	v
Stanje dne 1. julija 1911	—	—	8,342.301	03	3,694.946	64	—	—
Promet julija 1911	254.450	13	254.413	53	258.458	46	110.837	27
Skupaj	254.450	13	8,596.714	56	3,953.405	10	110.837	27
Proč vračila	—	—	254.450	13	110.837	27	—	—
Stanje dne 31. julija 1911	—	—	8,342.264	43	3,842.567	83	—	—

B. Druge kmetijske zadrug in društva.

Kmetijske zadrug	Konto vlog				Konto kreditov			
	Povračila vlog		Vloge		Krediti		Povračila kreditov	
	K	v	K	v	K	v	K	v
Stanje dne 1. julija 1911	—	—	2.787	63	1,355.735	99	—	—
Promet julija 1911	—	—	—	—	3.130	50	12.024	92
Skupaj	—	—	2.787	63	1,346.866	49	—	—
Proč vračila	—	—	—	—	12.024	92	—	—
Stanje dne 31. julija 1911	—	—	2.787	63	1,346.841	57	—	—

Ves promet posojilnih društev Zveze meseca julija 1911 K 878,159.39
 Ves promet ostalih gospodarskih zadrug in društev meseca julija 1911 " 15,155.42
 Stanje vseh vlog koncem julija 1911 " 8,345,052.06
 Stanje vsega kredita " 1911 " 5,189,409.40
 Uvoz blaga v juliju 1911 " 67,413.71
 Izvoz " " " 1911 " 48,312.19
 Skupni promet meseca julija 1911 " 115,725.90

Število pridruženih posojilnih društev koncem julija 1911: 278.

Število ostalih pridruženih gospodarskih zadrug in društev koncem julija 1911: 81.

III.

Prodaja sadja na Dunaju.

Zveza bo od srede septembra naprej vsak teden, dokler bo imela dovolj ponudb na razpolago, prodajala na veliki dunajski tržnici sadje svojih članov, oziroma pri nji včlanjenih zadrug.

Sadje se prevzame na podlagi prijave in pritrditve ali za naprej določeno, trdno ceno ali pa v komisijonelno prodajo. Pri komisijonelni prodaji se razen izdatkov v gotovini (vožnina, izdatki za spravljanje na trg in tržna pristojbina) še odtegne 5% od kosmatega izkupička kot provizija za prodajo.

Z ozirom na veliko važnost, ki jo ima dunajski sadni trg za štajerske sadjarje, pozivamo vse svoje člane, naj se te v skupni blagor namenjene uvedbe kolikor mogoče številno poslužujejo. Letos je za to baš ugodna prilika, ker je zimskega sadja splošno malo in bo torej mogoče spraviti ga zelo dobro v denar.

Prijave, v katerih naj bo naveden natančen naslov, množina vsake vrste, ki je na razpolago, in nje kakovost, čas, kedaj bi se sadje poslalo,

pogoji, pod katerimi se naj proda in navedba članstva, se naj pošljejo naravnost Zvezi gospodarskih zadrug v Gradec, Franzensplatz 2.

IV.

Zadružna vnovčevalnica živine pri Zvezi gospodarskih zadrug na Štajerskem. Pregled ponudb in naročil.

Pozor!

Od Zveze gospodarskih zadrug na Štajerskem ustanovljena posredovalnica za prodajo plemenske in rabne živine priobčuje spiske ponudb in zahtev za plemensko in rabno živino (govedo, svinje, ovce, koze), da lahko stopijo interesi med seboj v direktno tržno zvezo.

Niti kupec niti prodajavec nista s svojo prijavo obvezana, da bi morala živino prodati ali kupiti le s posredovanjem Zveze; to jima je popolnoma prepuščeno na prosto roko.

Delovanje posredovalnice in prejem ponudb sta popolnoma brezplačna. Pač pa morajo vsi, ki se poslužujejo Zvezine posredovalnice, Zvezi nemudoma naznaniti, če so pripravljeno živino že prodali ali iskano kje drugje kupili.

Posredovalnica ne prevzame za pravilnost podatkov v ponudbah in glede zanesljivosti in poštenosti pozameznih strank nobene odgovornosti. Kupcem se priporoča, naj vprašajo z dopisnico, ali je živina še na prodaj, predno se peljejo k ponujavcu.

Zaradi formularjev za prijave in sploh vseh stvari, ki zadevajo označeno posredovalnico, naj se interese obrnejo naravnost na Zvezo gospodarskih zadrug v Gradcu, Franzensplatz 2/I.

Živinski sejmi v Gradcu meseca septembra in oktobra 1911.

Od 22. maja naprej se vrši začasno dva dni pred glavnim živinskim sejmom vedno kontumacijski živinski sejem za goveda.

1. Sejmi z rogatino: 21. in 28. septembra in 19. in 26. oktobra 1911.

2. Sejmi z malo klavno živino: 22. in 29. septembra in 20. in 27. oktobra 1911.

3. Konjski sejmi: v četrtek, 5. oktobra (mesečni konjski sejem).

Sejem z malo klavno živino se od 1. maja naprej začne že ob 7. uri zjutraj.

Ponudbe:

Gračinska uprava Baltahof, pošta Kumberg pri Gradcu, pincgavskega plemenskega bika, dobrega za skok, 1 $\frac{3}{4}$ leta starega, 460 kg teže, za 580 K.

Karl Maschka, c. k. poštni uradnik v Podlehniku pri Ptuj, hoče čistoplemenskega emdenskega gosaka iz leta 1910, zelo dobrega za pleme, zamenjati za enako gos; tudi kupuje gosi.

Gračinska uprava Trautenberg, pošta Luče, postaja Ernovž, 3 na čas breje, težke stajše krave za poprečno 500 K; en par hribovskih volov, 850 kg težkih, za 850 K. Živina se lahko vsak čas ogleda.

Vnovčevalnica za živino Zell am See naznanja, da se v neokuženih krajih Saalfelden in Lofer odda večje število krav.

Gračinska uprava Haus am Bachern, pošta Hoče pri Mariboru, 8 pincgavskih molznih krav, srednje brejih, 7 srednje brejih montafonk, 1 vzhodnjefrizijskega plemenskega bika, 5 vzhodnjefrizijskih telet, 12 montafonskih telic, brejih, 6 montafonskih bikičev, 6—12 mesecev starih, 10 različnih mladih volov.

Franz Tuchscherer v Schwarzau pri Strassu, 2 vprežna vola, dobra tudi za pitanje, svetlosiva in rdečerjava, 4 $\frac{3}{4}$ leta stara, 1600 kg teža, 100 kg za 110 K.

Jožef Lenko pri Sv. Petru pri Celju, 8 molznih krav, na čas brejih s prvim teletom, 5 do 6 telic, 1 bikiča, podeželne pasme iz muredolk.

Karl Troy, kmet v Egg, na Predarelskem prodaja več montafonk za odmolžo, suhih in nekaj mesecev brejih, od 480 kg naprej, z 10—12 l mleka na dan.

Franc Posseck pri Sv. Duhu pri Poljčanah, 30 prašičkov nemške žlahtne pasme iz vzrejališča viteza pl. Plessinga, 12 do 26 tednov starih, po 30 do 40 K.

Janez Peliar v Pressgutsu, pošta Pischelsdorf, dveletnega montafonskega bika, 500 kg teže, brez hibe, zelo krotkega, iz plemen-

skega vzrejališča graščine Stadl pri Sv. Rupertu ob Rabi.

Gračina Steinhof, pošta Radgona, F. A. Sieder, 80 izvernih Yorkshire prascev, povrženih dne 22. julija 1911, loko postaje Radgona, brez zaboja. Cena za 1 kilogram žive teže pri merjascih 3 K 50 v, pri prašičkah 3 K.

Lenart Fischer v Strihovcu pri Št. Ilju v Slov. gor., veliko štiriletno srednje brejo pincgavko, 500 kg težko, za 460 K; brejo, srednjeveliko šestletno marijadvorko, 400 kg težko, za 380 K.

Oton Haller v Kammernu, dveletnega, 450 kg teže, za skok in vprego dobrega bika, št. 56 rodovnika, za 900 do 1000 K; vpisano, 500 kg težko kravo, ki nosi od dne 16. februarja 1911 sem sedmo tele, za 530 K, dveletno, 380 kg težko telico za 450 K.

Prosimo, da se naj v bodoče pri ponudbah navede približna živa teža in cena.

Naročila:

Karl Maschka, c. k. poštni uradnik v Podlehniku pri Ptuj, išče osla, še rajši oslico, po možnosti brejo, če mogoče z opravo.

Gračinska uprava knezov Windischgrätzov v Konjicah kupi dve muredolki, ki bi v aprilu 1912 povrgli.

Ponudba jajec za nasad.

Luis Winter v Pirkwiesnu, pošta Šmarje ob Pickelbachu, oddaja za nasad po 13 v jajca sulmodolske in plymouthske pasme.

Gračina Baltahof, pošta Kumberg pri Gradcu, oddaja jajca sulmodolske pasme za nasad, ravno tako tudi lepa plemena te pasme.

Akademija za mlinarsko obrt, zgradbe ob vodah i. t. d.

se je ustvarila v Curihu na Švicarskem. Potreba zboljšave mlinarske obrti se čuti že dolgo; napredna Švica jo je občutila tako, da si je ustanovila svoj zavod, kakor mu ga menda ni para v celi Evropi, ki šteje vendar čez 300.000 mlinov. Velike zahteve, ki se stavijo dandanes na znanstveno izobrazbo od vsakega, ki hoče mlinarski obrat uspešno voditi ali vsaj sodelovati, se morejo dobiti le na zavodu, ki se peča edino z vsemi panogami znanja, spadajočimi k mlinarski obrti. Mlinarstvo zavzema v današnjih časih, ko postaja kruh od dne do dne dražji, ulogo, od katere je odvisno narodno gospodarstvo takoj za kmetijstvom.

Nov zavod v Curihu, na katerem so se zavezali sodelovati tri znamenite profesorske moči švicarskih zaveznih držav, se je postavil na stališče, ki ne zavzema samo vseh znanstvenih strok, ampak stoji na mednarodnem stališču, tako da je omogočen pristop vsem narodom. To jamči že mesto Curih, središče vsega tujega prometa, mesto, ki ima radi prilike vsestranske znanstvene naobrazbe, umetniškega užitka krajevne krasote posebno privlačno silo ukažljivih iz celega sveta. Ravno v Švici, ki je tako bogata na vodnih zgradbah, kjer je videti najgenijalneje tehnike izdelke in kjer je mlinarstvo doseglo vrhunec popolnosti, tam se je ustvaril zavod, ki bo nudil ukažljivemu občinstvu priliko, sprijazniti se v teoriji in tudi na vzgledno izvedenih primerih v njegovi okolici s proizvodi, ki že vzbujajo sami občudovanja ter vzpodbujajo še k nadaljnjemu napredku.

Bilo bi prav umestno, da bi se našli tudi pri nas ljudje, ki bi se posvetili tej stroki ter šli na ta zavod, ki je vseskozi strokovno na vrhuncu in popolnoma na mednarodnem stališču. Vsekakor pa posluži ravnateljstvo radevolje s programom.* Holz.

Poročilo o stanju hmelja.

Žalec v Savinjski dolini, 22. avgusta 1911. (XII. poročilo južnoštajerskega hmeljarskega društva.) Obiranje srednjegodnjega hmelja je v polnem teku in bo v teku tega tedna končano. Pridelka bo manj, ko se je izprva cenilo. Zdravi nasadi so dali izboren pridelek. Pozni hmelj dobiva zelo počasi kobiluje in se bo menda začel prihodnji teden obirati. Pridelek pri tej vrsti pa bo še mnogo manjši ko pri srednjegodnjem hmelju.

Društveno načelstvo.

Opozorjanje.

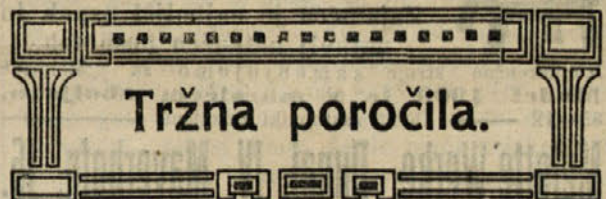
Današnji številki je priložen prospekt društva Thomas-phosphatfabriken, Baerlin, o Tomaževi žilindri za jesensko gnojenje, in dopisnica tvrdke A. Tomec, Humpelec, na katere priloge s tem opozarjamo.

* Internationale Akademie für Mühlerei, Mühlen- und Wasserbau, Maschinenbau-Handelwissenschaften Zürich in der Schweiz.

Prevozne cene na državnih železnicah.

C. k. poljedelsko ministrstvo je z odlokom št. 37.362, z dne 1. septembra 1911 naznanilo, da se radi sile dovoli izjemno nizki tarif za prevoz krme in stelje na Češko po vseh državnih železnicah; ta tarif bo veljaven od 15. avgusta 1911 do preklica, najdalje pa do 30. junija 1912.*

Danes 13. septembra pa pride telegram od agrarne centrale v Muthmannsdorfu s sledečo vsebino: „Po prizadevanju agrarne centrale je vlada dovolila (po primeru Nemčije) za 50% znižano ceno pri prevozu vseh krmil in gnojil.

Gračsko tržno poročilo.

Sejem s krmom in slamo od 28. avgusta do 3. septembra 1911. Pripeljalo se je 69 vozov s 599 metriskimi stoti sena in 26 vozov s 209 metriskimi stoti slame, in je bil slabše obiskan ko pretečeni teden. Cene so bile naslednje: Seno, kisle od K 5.20 do K 6.80, sladko od K 5.40 do K 7.—; ržena slama od K 4.— do K 4.40; pšenična slama od K 3.80 do K 4.30, ječmena slama od K —.— do K —.—; ovsena slama od K —.— do K —.—; ježna slama od K —.— do K —.—.

Sejem z rogato živino dne 7. septembra 1911. Prignalo se je 144 volov, 147 bikov, 102 krav, 12 živih telet in — konj, pripeljalo se je mrtvih telet, — svinj, — drobnic.

Izvoz na Nižnje Avstrijsko: — volov, 22 bikov, — krav, — telet; na Gornje Štajersko: 30 volov, 24 bikov, 12 krav; Spodnje Štajersko: — volov, — bikov, — krav, — telet; Ptuj: — volov, — bikov, — krav, — telet; Predarlberško: 6 volov, 12 bikov, 20 krav, 10 telet; v Nemčijo: — volov, — bikov, — krav, — telet; Solnograd: — volov, — bikov, — krav, — telet; na Češko: — volov, — bikov, — krav, — telet; v Trst: — volov, — bikov, 15 krav, — telet.

Cena je bila za 100 kilogramov žive teže. Klavni voli, tolsti od K 100.— do K 108.— (izjemoma K 112.—), poltolsti od K 90.— do K 98.—, suhi od K 83.— do K 90.—; voli za pitanje od K —.— do K —.—; klavne krave, tolste od K 80.— do K 90.—, poltolste od K 62.— do K 76.—, suhe od K 56.— do K 62.—; biki od K 86.— do K 98.—; dojne krave do 4. teleta od K —.— do K —.—; čez 4. tele od K —.— do K —.—; breje od K —.— do K —.—; mlada živina od K 84.— do K 96.—.

Sejem klavne živine dne 7. septembra

* Glej odredbe za železnice in brodarstvo (Verordnungsblatt für Eisenbahnen und Schifffahrt) št. 100, z dne 29. avgusta 1911, strani 1462—1463.

1911. Zaklana živina: 579 telet, 2179 svinj, 1 komad drobnice.

Cena klavne živine za 1 kilogram: teleta od K 1.36 do K 1.46; teleta Ia (izjemna cena) od K 1.48 do K 1.56; mlade svinje od K 1.46 do K 1.50; nemške mesne svinje od K —.— do K —.—; nemške pitanske svinje do K 1.40 do K 1.48; ovske pitanske svinje Ia od K 1.60 do K 1.70; ovske pitanske svinje IIa od K 1.40 do K 1.50; mesne svinje od K 1.32 do K 1.46; bosnjaške pitanske svinje, debele, od K —.— do K —.—; bosnjaške pitanske svinje, suhe od K —.— do K —.—; ovce od K 1.— do K 1.20; kozlički in jagnjeta od K —.— do K —.—. Cene nazadujejo

Cena deželnih pridelkov iz Štajerskega, Avstrije in Ogrske.

Mesto	Kil	Pšenica	Rž	Ječmen	Oves	Koruza	Proso
		K v	K v	K v	K v	K v	K v
Celje . .	50	12 —	9 50	8 50	9 50	10 —	—
Ormož . .	50	11 —	8 50	8 50	9 —	9 50	8 —
Gradec . .	50	—	9 60	9 30	8 80	—	—
Ljubno . .	50	12 50	10 75	8 50	10 —	10 —	—
Maribor . .	50	12 —	10 25	9 15	9 25	9 75	10 —
Ptuj . . .	50	12 —	10 —	10 —	10 —	11 —	—
Inomost . .	50	—	—	—	—	—	—
Celovec . .	50	11 58	10 40	—	9 25	—	—
Ljubljana . .	50	—	—	—	—	—	—
Pešt . . .	50	—	—	—	—	—	—
Solnograd . .	50	12 90	10 85	—	10 45	10 —	—
Dunaj . . .	50	12 50	10 57	9 62	10 20	9 57	—
Linc . . .	50	—	—	—	—	—	—

Mesto	Kil	Ajda	Bob	Seno sladko	Seno kisle	Ržena slama	Ježna slama
		K v	K v	K v	K v	K v	K v
Celje . .	50	—	—	2 50	1 80	2 20	1 50
Ormož . .	50	9 —	11 —	3 50	3 —	3 50	3 —
Gradec . .	50	—	—	—	—	—	—
Ljubno . .	50	—	18 —	4 50	3 50	3 50	3 —
Maribor . .	50	10 —	15 50	3 25	—	2 25	1 75
Ptuj . . .	50	—	11 17	3 90	3 —	3 70	2 80
Celovec . .	50	—	—	—	—	—	—

Letni in živinski sejmi na Štajerskem.

Sejmi brez zvezdic so letni in kramarski sejmi; sejmi, znamenani z zvezdico (*) so živinski sejmi, sejmi z dvema zvezdicama (**) pomenijo letne in živinske sejme.

Dne 22. septembra v Rogatcu (sejem s ščetinarji).

Dne 23. septembra v Brežicah (svinjski sejem).

Dne 25. septembra v Slov. Bistrici**;

v Šmartnem**, okr. Slov. Gradec; na Remšniku**, okr. Marnberg; pri Sv. Trojici v Slov. gor.**; okr. Sv. Lenart; v Ernovžu**, okr. Lipnica.

Dne 26. septembra v Ormožu (svinjski sejem).

Dne 27. septembra pri Sv. Vrbanu (sejem s ščetinarjem), okr. Ptuj; v Mariboru*.

Dne 28. septembra na Bregu pri Ptuj (svinjski sejem).

Dne 29. septembra v Rogatcu (sejem s

ščetinarji); v Soštanju**; v Marnbergu**; na Vranskem**; pri Sv. Lovrencu na Dravskem polju**, okr. Ptuj; v Pilštanju**, okr. Kozje.

Dne 30. septembra v Kostrivnici**, okr. Rogatec; v Brežicah (svinjski sejem).

Dne 2. oktobra v Ormožu*; v Kostrivnici**, okr. Rogatec; v Slov. Gradcu**; v Konjicah**; v Oplotnici**, okr. Konjice; v Celju*.

Dne 3. oktobra v Radgoni*; v Ormožu (sejem s ščetinarji).

Dne 4. oktobra pri Sv. Lenartu v Slov. gor.**; na Ptuj (sejem s konji, govedom in ščetinarji); v Ponikvi*, okr. Šmarje; v Žalcu**, okr. Celje; v Imenem (svinjski sejem), okr. Kozje.

Dne 5. oktobra na Bregu pri Ptuj (svinjski sejem).

Dne 6. oktobra v Pišecah**, okr. Brežice; v Rogatcu (sejem s ščetinarji); v Spodnji Poljskavi (svinjski sejem), okr. Slov. Bistrica.

Če se krave neprestano pojajo

in se ne obrežijo, je temu navadno vzrok nalezljivo vnetje spolovil. „Bissulin“, ceno sredstvo brez vsakega vonja in ki učinkuje brzo, se je obnesel zelo dobro. „Bissulin“ se prodaja samo proti živino-zdravniškemu spričevalu. Uspeh je seveda tem popolnejši, če se ravna točno po živinozdravniških navodilih. Proizvaja H. Trommsdorff, tovarna za kemične izdelke, Aachen.

248-9

Za umno jesensko gnojenje

s katerim hočemo doseči popolne pridelke, treba pravočasno

kalijeve soli

za zimska žita in travnike. Fosforjeva kislina in dušec ne moreta sama nikdar narediti največjih pridelkov.

KAJNIT

in koncentrirane kalijeve soli pošiljajo vse kmetijske zadruge, podružnice c. k. kmetijske družbe in Zveza gospodarskih zadrug na Štajerskem v Gradcu, Franzensplatz 2. 325-3

Pojasnila in nasvete o porabi vseh umetnih gnojil daje brezplačno

kmetijska posredovalnica kalijevega sindikata na Dunaju VIII/1, Skodagasse 8.

Žito ni več snetljivo

če se rabi

Numa Dupuy & Komp., semenska zamaka.

Že 28 let z velikim uspehom rabljena proti smrdljivi snetivosti pšenice, sajasti in prašni koruze, ječmena, ovsa, krompirja i. t. d. Zavoj za 2 metrska stota semena stane 50 vinarjev, za 1 metrski stot 26 vinarjev. Svarimo pred manj vrednimi ponarejki. — Glavne zaloge: Aleksa Ertla sinovi, C. F. Schubert, Ignac Schatzl, M. Weinkopf in Simon Rappel v Gradcu. — Prodaje: Maribor: M. Berdajs; Radgona: F. Kržišnik; Cmurček: Joh. Kolletnig; Wildon: C. Leitner; Gleisdorf: Alois Grogger; Fürstenfeld: Alex. Loidl; Alojz Lorenzoni; Aflenz: Ed. Michaeler; J. Schmidt; Lonč: K. Birbaum; Slovenska Bistrica: F. Stiger in sin, Karl Kopatsch; Weiz: J. Dellefant ml.; Trofaiach: J. Hofers Nachf.; Etmisl: Ambr. Ziegler; Wwe.; Fohnsdorf: A. Pfusterschmidt; Hartberg: H. Knarr; Lipnica: J. B. Seredinsky; Gnas: Leop. Preglhof; Stiwoll: Hans Roth; Stubenberg: Ant. Steinbäcker; Pöllau: Louis Friedrich; Kammern: Franz Aigner; Loipersdorf: A. Kolb.

365-1

Numa Dupuy & Komp.

Dunaj, VI/2, Windmühlgasse 11B.

Ge Kometovi mlini

so dandanes najboljše za dobivanje debele in fine molve, ker so opremljeni s Hellerjevimi umetnimi mlinjskimi kamni, kojih ni treba nikdar ostriti in kojih kakovost je neprekoaljiva. Priporočamo nadalje brusne kamne vsake vrste v najboljši kakovosti.

Prva tovarna za umetne mlinjske kamne in gradnjo mlinov v Sandovu pri Češki-Lipli.

Komanditna družba E. J. Heller.

Iščejo se zastopniki.

415b/10-24

1 do 2 vinarja

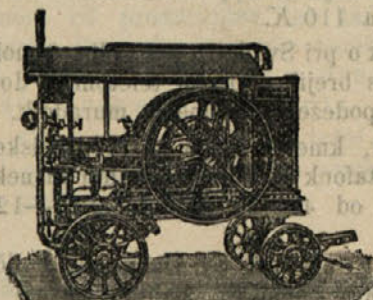
je obratnih stroškov na uro in HP pri mojih patentiranih

oljnih motorjih z visokim tlakom od 16 HP naprej.

4 do 5 vinarjev

: pri mojih

Petrolin motorjih in lokomobilih : kakor 2 do : stoječih motorjih.

Tovarna za motorje

J. Warehalowski

DUNAJ, III., Paulusgasse 1.

Na tisoče motorjev v rabi. Ceniki zastoj. Ugodni pogoji za plačevanje. Na razpolago tudi že rabljeni petrolin motorji.

217-1

Izvirna „Melotte“

je v alpskih deželah najbolj priljubljena in razširjena

mlečna centrifuga.

Močno in solidno narejena Posname izborni in ne potrebuje nobenih popravil.

Ker je zelo preprosta, lahko dela vsak otrok z njo.

Zajamčen je najboljši uspeh in najbolj natančen posnetek.

Konkurenčne stroje zamenjamo za „Melotte“ Model 1909 je v marsičem boljšan. 45-12 Dobri zastopniki zaželeni.

Melotte-Werke, Dunaj, IV. Mayerhofg. 16.

Najnovejša in najboljše škropilnice za gnojnice,

tudi prevozne, za škropljenje in napolnjevanje sodov. Ne rjavijo in ne zamrznejo. Vodoravno nesejo do 20 m.

Ceniki gratis in franko.

Prva moravska tvornica za vodovode in sesalke

Ant. Kunz, c. in k. dvorni dobavnik, Mähr.-Weiskirchen.

131-24

Mlinsko kamenje

zmesno, belo, surščno, vsake mere, najboljše rude, nizke cene. Iz 8 lastnih kamenolomov, ki se razlikujejo po trdoti in sestavi. — Naroča se neposredno pri Francu Leskovškemu, kamnoreški mojster v Št. Jurju ob južni železnici. 317-4

Opozarja se pred prekupei, kateri tudi pravijo, da imajo svoje kamenolome.

Ponudba.

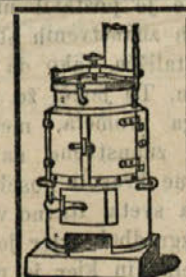
333-10

Imam lisasto kravo, dobro molznico z osmim teletom (4 tedne starim junčkom) in še z dobrim zobom. Brez teleta 15 do 16 l mleka na dan. Cena 425 K, in 1 samec, 11 mesecev star, bele barve, 123 cm visok in 145 cm širok, cena 150 K. Frane Planine, kmet na Libni 9, pošta Videm na Štajerskem.

„TITANIA“

brzoparilnik za živinsko krmo

je cel iz kovanega železa in jeklenih ploč ter radi tega nepokvarljiv.

Neprekosano hitro razvije pare.

Kuril se lahko s čim koli.

Posiljamo na poskušnjo. Prihranite 70% kurila.

Več ko 10.000 v porabi.

Zahtevajte cenik.

Titania-Werke, Wels 132, O.-Ö.

Največa specialna tovarna za parne stroje na Avstro-Ogrskem.

Iščejo se zastopniki.

: Glavno zastopništvo za Štajersko:

FRANC ASEN, GRADEC,

Mariengasse št. 22.

320-10

Mnogo denarja si prihranite

če si naročite suknjo in modne snovi naravnost iz tovarne za suknjo pri tvrdki

322-4

Milice Tomec, Humpolec, Češko.

Vzorci se pošiljajo zastoj na ogled, če se piše po nje.